

ถอดคำบรรยายเรื่อง “บทบาทของภาคประชาชนในการเสริมสร้างธรรมาภิบาล”

โดย รองนายกรัฐมนตรี (นายวิษณุ เครืองาม)

ในคราวสัมมนาเพื่อเสริมสร้างธรรมาภิบาลให้กับคณะกรรมการธรรมาภิบาลจังหวัดและเครือข่าย

เมื่อวันจันทร์ที่ ๑๙ กันยายน ๒๕๕๙

ณ ห้องกรุงเทพแกรนด์บอลรูม โรงแรม บีพี แกรนด์ทาวเวอร์ หาดใหญ่

อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา

ท่านปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี ท่านผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดิน ท่านหัวหน้าผู้ตรวจราชการสำนักนายกรัฐมนตรี ท่านรองผู้ว่าราชการจังหวัดสงขลา ท่านผู้ตรวจราชการสำนักนายกรัฐมนตรีประจำเขตต่าง ๆ ทุกเขต ท่านหัวหน้าส่วนราชการ ท่านวิทยากรที่มาร่วมการอภิปรายแสดงความคิดเห็นในภาคบ่าย และที่สำคัญที่สุดก็คือ ท่านกรรมการธรรมาภิบาลจังหวัด ที่ปรึกษา เครือข่าย ตลอดจนท่านผู้มีเกียรติที่เคารพทุกท่านครับ การกิจของผมในเช้าวันนี้มีสองอย่าง อย่างแรกคือ เป็นประธานกล่าวเปิดการประชุม การกิจที่สองคือ การบรรยายนำ ๑ เรื่องว่าด้วยบทบาทของภาคประชาชนในการเสริมสร้างธรรมาภิบาล ทั้งหมดนี้จะร้อยเรียงเป็นลำดับเพื่อที่จะเชื่อมกันในตอนบ่าย ซึ่งจะเป็นการตั้งเวทีอภิปราย ปัญหาต่าง ๆ อย่างละเอียดและลึกซึ้ง โดยผู้ที่มีความเกี่ยวข้องและสันทัดในเรื่องนี้ กิจกรรมทั้งหมดที่จัดขึ้นในวันนี้และเรียนเชิญท่าน ก.ธ.จ. ท่านที่ปรึกษา ตลอดจนเครือข่ายของ ก.ธ.จ. จากจังหวัดต่าง ๆ ในพื้นที่ภาคใต้ตอนล่างมาร่วมประชุมกันนั้น จัดขึ้นด้วยเจตนาที่สำคัญสองประการ ประการแรกก็คือ เรามี ก.ธ.จ. หรือกรรมการธรรมาภิบาลจังหวัด อยู่แล้วทุกจังหวัด ยกเว้นกรุงเทพมหานคร ก.ธ.จ. แต่ละจังหวัดโดยปกติก็จะมี การพบปะ ประชุม ปรึกษาหารือกันอยู่แล้วอย่างน้อยปีละ ๓ ครั้ง นั้นเป็นเรื่องของท่าน จังหวัดใดจังหวัดนั้น ทำกันเองในจังหวัดนั้น ปัญหาของจังหวัดหนึ่งย่อมไม่เหมือนกับปัญหาในอีกจังหวัดหนึ่ง แต่สิ่งที่อยู่ในใจของรัฐบาลตลอดมาก็คือ ทำอย่างไรจึงจะให้ ก.ธ.จ. แต่ละจังหวัด ซึ่งอยู่ในเขตพื้นที่ตรวจราชการเดียวกันท่านคงทราบแล้วว่า ประเทศไทยนั้นได้แบ่งพื้นที่หรือเขตตรวจราชการออกเป็นทั้งหมด ๑๘ เขต ทำอย่างไรให้ ก.ธ.จ. แต่ละจังหวัดที่อยู่ในเขตเดียวกันได้มีโอกาสมาพบปะกัน รู้จักกัน และรับฟังปัญหาต่าง ๆ ร่วมกัน เราเห็นว่าปัญหาของพัทลุงย่อมไม่เหมือนกับปัญหาของสงขลา ปัญหาของสงขลาแน่นอนไม่เหมือนกับปัญหาของนราธิวาส แต่อย่างไรที่พัทลุง สงขลา ตรัง นราธิวาส สตูล ยะลา ปัตตานี อาจจะมีปัญหาล้าย ๆ กัน หรือปัญหาที่จังหวัดโน้นแก้ไม่สำเร็จ จังหวัดเราแก้สำเร็จ ทำอย่างไรจะมาพบปะแลกเปลี่ยนกันนั้นคือเหตุผลประการที่หนึ่ง ที่ควรจะต้องจัดกิจกรรมอย่างในวันนี้ขึ้นโดยเชิญ ก.ธ.จ. ในจังหวัดซึ่งอยู่ในเขตพื้นที่เดียวกันมาพบกัน มาฟังพร้อม ๆ กัน มีคำถามก็จะได้ถามหนเดียวแล้วก็ตอบหนเดียว นั้นเป็นเจตนาข้อที่หนึ่งในการจัดประชุมวันนี้ เจตนาประการที่สองก็คือ รัฐหรือรัฐบาลย่อมมีความในใจจะใฝ่หาอย่างใฝ่หาที่จะบอกให้ท่านรู้ แทนที่จะต้องเดินไปบอกที่ละจังหวัด ๆ ก็น่าจะบอกพร้อม ๆ กัน เพราะว่าไปเดินสายพูดก็จังหวัดก็พูดแบบนี้ ถ้าอย่างนั้นก็เชิญมาฟังพร้อมกันน่าจะจะเป็นประโยชน์กว่า รวมความแล้วการจัดประชุมในวันนี้มีวัตถุประสงค์ ๒ ข้อ (๑) เพื่อให้ ก.ธ.จ. ได้พบปะ แลกเปลี่ยนความคิดเห็น รับฟังปัญหาต่าง ๆ ร่วมกัน (๒) เพื่อรัฐจะได้สร้างความรับรู้ความเข้าใจ จะได้ส่งสัญญาณ จะได้ฝากความห่วงใย จะได้มอบการบ้านให้ท่านไปเหมือน ๆ กัน คล้าย ๆ กัน จากเจตนารมณ์หรือความประสงค์อย่างนี้รัฐจึงมอบหมายให้สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีจัดประชุม ก.ธ.จ. ในแต่ละพื้นที่ขึ้น ซึ่งเรามี ก.ธ.จ. อย่างนี้มาประมาณสิบปีแล้ว แต่ไม่เคยจัดเลยในอดีต ฟังจะมีขึ้นในปีนี้เป็นครั้งแรก และเวียนไปจัดในพื้นที่ต่าง ๆ ทั่วประเทศ จนมาถึงครั้งนี้เป็นครั้งที่ ๘ ซึ่งในแต่ละครั้งก็จะมอบหมายให้รองนายกรัฐมนตรี หรือรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้องเป็นผู้ไปบรรยาย ไปพบปะ ไปเป็นตัวแทนของรัฐบาล การประชุมครั้งแรกเริ่มที่จังหวัดพิษณุโลก ผมไปเป็นผู้บรรยาย และต่อมาก็เวียนกันจัดที่ภาคเหนือบ้าง ภาคอีสานบ้าง ภาคกลางบ้าง ก็มีรัฐมนตรีท่านอื่นเวียนลงไป จนกระทั่งมาจบเป็นครั้งสุดท้ายที่นี่ ซึ่งผมก็ยินดีที่จะมาพบปะกับท่านอีกครั้งหนึ่ง เรียกว่ามาเปิดหัวและปิดท้าย จัดได้อย่างนี้ปีหน้าหรือปีต่อ ๆ ไป จะจัดอีกหรือไม่ ก็คงต้องมอบให้ท่านปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีท่านใหม่เป็นคนไปพิจารณา ใจผมอยากให้อีก แต่อาจจะต้องเปลี่ยนรูปแบบ เปลี่ยนวิธีการ เพราะว่า ก.ธ.จ.

ยังไม่ทันเปลี่ยนคน ถ้ามาฟังซ้ำ ๆ กันทุกปีก็ไม่มีอะไรใหม่ ครั้งนี้เป็นครั้งแรกก็ต้องจัดอย่างนี้แหละ ท่านอาจจะต้องนั่งข้างล่างเหมือนนักเรียน คนบรรยายเหมือนครูนั่งบนเวที เพราะว่าเป็นครั้งแรกก็ต้องเปิดตัวกันอย่างนี้ แต่ครั้งที่สอง อาจจะต้องลงมานั่งด้วยกัน และท่านอาจจะต้องพูดมากกว่าฟัง ท่านอาจจะต้องเป็นคนตั้งคำถามหรือถามกันเอง ท่านอาจจะตั้งคำถามว่าเรื่องอย่างนี้ สดุดีอย่างนี้ อยากรู้ว่าที่พัทลุงเขาทำอย่างไร เรื่องอย่างนี้ที่ตรงทำแล้วไม่สำเร็จ ล้มเหลว อยากรู้ว่าเรื่องอย่างเดียวกันนั้นราวีวาสทำอย่างไรมันถึงประสบความสำเร็จ ภาษาฝรั่งเขามีคำหนึ่งเรียกว่า Best Practice แปลว่า คัดเอาวิธีที่ดีเลิศมาเล่าสู่กันฟัง อย่างนั้นน่าจะเป็นรูปแบบวิธีการที่จะจัดกันในปีต่อ ๆ ไป ก.ธ.จ. หรือกรรมการธรรมาภิบาลจังหวัดเป็นกลไกที่สำคัญอย่างหนึ่ง ท่านนั่งเป็น ก.ธ.จ. ท่านอาจจะไม่รู้สึกว่ามันสำคัญ บางคนมาบ่นกับผมว่า ผู้ว่าราชจังหวัดไม่ค่อยจะให้ความสำคัญกับ ก.ธ.จ. ที่ได้ยินมาแล้วนะจากจังหวัดอื่น ทำอย่างไรถึงจะให้ผู้ว่าฯ ฟังเราให้มากกว่านี้ และผมก็ได้ยินมาเหมือนกันที่ผู้ว่าราชการจังหวัดบางจังหวัดบอกว่า ก.ธ.จ. แก่ทำท่าจะเป็นผู้นำฝ่ายค้านมากไปหน่อย จังหวัดเสนออะไรแก่ท่านแปลก แก่ทำท่าเหมือนกับมาเป็นผู้จับผิดจังหวัด ผมฟังแล้วไม่สบายใจเพราะว่าถ้าทัศนคติอย่างนี้ยังมีอยู่ ซึ่งบอกตรง ๆ ว่ายังมีอยู่ อาจจะไม่ทุกจังหวัด แต่ถ้าทัศนคติอย่างนี้มีอยู่ และมันแพร่หลายกว้างขวาง การมี ก.ธ.จ. จะไม่ประสบความสำเร็จ เราไม่ได้ออกแบบ ก.ธ.จ. มาเพื่อจะจับผิดจังหวัดแล้วเราก็ไม่ได้ออกแบบมาเพื่อที่จะให้ ก.ธ.จ. มาเป็นนายของจังหวัด ท่านต้องเข้าใจบทบาทของท่าน กฎหมายนั้นให้อำนาจท่านในการสอดส่อง แล้วก็แนะนำ สะกิดเตือนใจ บอกแล้วก็แล้วไป ไม่ต้องไปห้าห้า รารี ท่านไม่ใช่ฝ่ายค้าน แต่ท่านก็ไม่ใช่ฝ่ายเดียวกับผู้ว่าฯ ท่านสังเกตสิครับว่าองค์ประกอบของ ก.ธ.จ. นั้น ไม่มีข้าราชการอยู่เลย ยกเว้นประธานคนเดียวเท่านั้น ที่เอาผู้ตรวจราชการสำนักนายกรัฐมนตรีมานั่งเป็นประธาน ส่วนคนอื่น ๆ ที่อยู่ใน ก.ธ.จ. นั้น มาจากภาคประชาสังคมบ้าง มาจากองค์กรภาคเอกชนบ้าง และมาจากสมาชิกสภาท้องถิ่นที่ไม่ได้เป็นผู้บริหารบ้าง นั้นแปลว่าไม่มีข้าราชการอยู่เลย และที่เอาผู้ตรวจราชการสำนักนายกรัฐมนตรีมานั่งเป็นประธานเพราะเชื่อว่าเป็นกลไก เป็นสะพานเชื่อมระหว่างราชการส่วนกลางกับราชการส่วนภูมิภาคหรือเชื่อมระหว่างกรุงเทพกับจังหวัดของท่าน นอกนั้นเป็นคนในจังหวัดทั้งนั้น เป็นภาคประชาสังคม เป็นองค์กรภาคเอกชน เป็นสมาชิกสภาท้องถิ่น สมาชิกสภาท้องถิ่นปกติก็มีเวทีของตัวเองอยู่แล้วในสภาท้องถิ่น และท่านอาจจะพูดอะไรได้แรง ๆ อยู่แล้วในสภาท้องถิ่น แต่กรุณาใช้ความแรงนั้นในสภาท้องถิ่น เมื่อท่านมานั่งใน ก.ธ.จ. ท่านก็ต้องผสมกลมกลืนไปกับภาคประชาสังคม ในภาคธุรกิจเอกชน หอการค้า สมาอุตสาหกรรม สมาคมธนาคาร สภาการท่องเที่ยว บทบาทจะเปลี่ยนไป การบ้านจะเปลี่ยนไป ภารกิจจะเปลี่ยนไป ย้ำอีกครั้งว่าการมี ก.ธ.จ. ขึ้นเมื่อสิบปีที่แล้วนั้น เขาต้องการให้มาเป็นผู้สอดส่อง มาเป็นผู้แนะนำจังหวัด มาเป็นสิ่งที่ภาษาอังกฤษเรียกว่า Second thought ภาษาไทยแปลว่าเตือนใจให้ยั้งคิดอีกครั้งหนึ่ง Second แปลว่า หนที่สอง Thought แปลว่าความคิด จังหวัดคิดอะไรคิดได้อยู่แล้วแหละ และเขาเก่งกว่าเราเยอะแต่นั้นเป็นภารกิจครั้งที่หนึ่ง ถ้ามี Second thought มาบอกว่า เอ๊ะท่านผู้ว่าฯ ผมว่ามันไม่น่าจะถูกละ เอ๊ะผู้ว่าฯ ท่านทำอย่างนั้นไม่ดีกว่าหรือ เอ๊ะท่านผู้ว่าฯ ที่จริงผมว่าดีแล้วนะแต่ผมเห็นที่อื่นเขาทำอย่างนั้นมันได้ผล ทำไมเราไม่ลองอย่างนั้นบ้าง นี่คือการว่า Second thought เหมือนกับคนไม่สบายไปหาหมอ ถ้าไปโรงพยาบาลแรกหมอบอกว่าเป็นโรคนี้อย่างนี้ต้องผ่าตัด คนไข้ก็มีทางเลือกอยู่สองอย่างคือ หนึ่งตัดสินใจผ่าตัดตามที่หมอแนะ แต่บางคนก็มีวิธีที่สองคือไปเช็กอีกโรงพยาบาล ถ้าหมอ ม.อ. เขาว่าอย่างนี้ก็ต้องไปเช็กกับโรงพยาบาลหาดใหญ่ หรือถ้าเข้ากรุงเทพก็ไปเช็กกับหมอจุฬา กับหมอศิริราช กับหมอรามา และถ้าเขาบอกว่ามันเป็นอย่างนี้แหละ มันต้องรักษาอย่างนั้นถูกแล้ว เราก็จะได้อุ่นใจ นั่นเรียกว่า Second thought ในการทำงานราชการนั้นต้องมี Second thought Second opinion คือความเห็นอีกความเห็นหนึ่งมาเตือน ความจริงผู้ว่าราชการจังหวัดท่านมี Second มี Third อะไรของท่านเยอะอยู่แล้วแหละ คือคิดแล้วท่านก็มีโอกาสคิดอีก แต่ส่วนใหญ่เวลาท่านคิดอีกท่านมักจะปรึกษากับ Second thought ของท่านคือนายกเหล่ากาชาด นั่นนะ Second thought ที่สำคัญ แต่ถ้ามันได้ Second thought ที่มาจากผู้ทรงพลัง ผู้มีบารมี ผู้มีประสบการณ์ และที่สำคัญคือผู้มีส่วนได้เสีย มันย่อมเกิดประโยชน์มากกว่าถูกไหม และเราก็ได้สร้าง ก.ธ.จ. ขึ้นมาเพื่อที่จะให้เป็น Second thought เป็นคนที่

สะกิดให้ย้าคิด เป็นคนที่เตือน คำถามคือถ้าเตือนแล้วไม่ฟัง เกิดอะไรขึ้น ไม่ฟังก็คือไม่ฟังก็จบ หน้าที่ใครหน้าที่มัน บทบาทใครบทบาทมัน ก.ธ.จ. อย่าไปอาฆาตมาดร้าย ก.ธ.จ. อย่าไปคิดว่าอย่างนี้ต้องพัดกันให้บรลัยไปข้างหนึ่ง โทษฐานเตือนแล้วไม่ฟัง ถ้าอย่างนั้นแปลว่าท่านกำลังมีส่วนได้เสีย ถ้าท่านแน่ใจว่าสิ่งที่ท่านแนะนำนั้นมันดี ประชาชนก็อยู่ข้างท่าน ท่านมีวิธีอื่นอีกเยอะที่จะทำให้สิ่งที่ท่านเตือนนั้นได้ผล เช่น สิ่งที่คุณเตือนนั้นเป็นเรื่องของการตรวจสอบการทุจริต ท่านก็มีเรื่องที่จะแจ้งไป ป.ป.ท. ไป สตง. ถ้าสิ่งที่ท่านเตือนนั้นเป็นเรื่องของการประหยัด หรือสิ้นเปลืองงบประมาณ ท่านก็มีวิธีที่จะแจ้งไปยังรัฐบาล ถ้าสิ่งที่เตือนไปนั้นทางจังหวัดยินดีทำตาม ท่านก็มีหน้าที่ต้องเอาไปบอกประชาชนด้วยนะว่า เรื่องนี้จังหวัดเขาทำตาม เขาเห็นด้วย เราจจะมาร่วมมือกับจังหวัดเถิด ถ้าทำงานอย่างนี้ ก.ธ.จ. ก็จะไม่เป็นฝ่ายค้าน แต่จะเป็น Second thought เสียกระซิบบ้าง เสียงเตือนที่มีประโยชน์ ที่ว่ามานี้คือเจตนารมณ์ และผมเชื่อว่าการจัดประชุมกันไปเจ็ดแปดครั้งทั่วประเทศ จนมาถึงครั้งนี้เป็นครั้งสุดท้ายน่าจะทำให้ ก.ธ.จ. เข้าใจถึงบทบาทของตนเองได้มากขึ้น ท่านอาจจะทำผิดพลาด ลองผิดพลาด ถูก มาประมาณสิบปีแล้ว แต่จากนี้ไปก็น่าจะมีความเข้าใจดีขึ้น นับวันรัฐบาลจะให้น้ำหนักกับ ก.ธ.จ. มากขึ้น ๆ ผมยังมีความในใจว่าเมื่อ ก.ธ.จ. ได้มีมาสิบปีแล้วทำบทบาทได้ดีพอสมควร และเป็นองค์กรทางการเมืององค์กรเดียวในจังหวัดที่มีองค์ประกอบแบบนี้ สิ่งที่ผมอดคิดไม่ได้ก็คือ ต่อไปโฉมหน้าการเมืองในประเทศ โดยเฉพาะรัฐธรรมนูญฉบับใหม่จะประกาศใช้อีกไม่นานและจะมีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ในจังหวัดเดียวกันจะมีการแต่งตั้งวุฒิสภา ๒๕๐ คน ซึ่ง ๒๐๐ คนแรก ตั้งกันแบบจิ้มเอาไปเลยอิสระ อีก ๕๐ คน ได้มาจากการสมัคร การสรรหา มีการเลือกไขว้กลุ่มกัน รวมแล้วก็จะไป ๒๕๐ คน เราคิดกันว่า ๒๐๐ คนแรก ที่จิ้มไปนั้นจะไปหามาจากไหน บางทีเราอาจจะต้องพึ่งกลไก ก.ธ.จ. ให้ ก.ธ.จ. แต่ละจังหวัดมีส่วนมีเสียงในการเสนอแนะข้อสั่งขึ้นมา และให้กรรมการส่วนกลางคัดเลือก นั่นคือความในใจที่รัฐบาลกำลังคิดอยู่ และกำลังสำรวจบทบาทของ ก.ธ.จ. อยู่ว่าควรแก่การมอบความไว้วางใจให้ท่านช่วยทำหน้าที่นี้หรือไม่ นี่คือตัวอย่างเพราะฉะนั้น นับวันบทบาทของ ก.ธ.จ. จะมากขึ้น ท่านอาจจะไม่รู้สึกว่า ก.ธ.จ. มันใหญ่ ท่านอาจจะไม่รู้สึกว่า ก.ธ.จ. สำคัญ แต่ ก.ธ.จ. หรือกรรมการธรรมาภิบาลจังหวัดนั้น เป็นองค์กรเดียวและเป็นกลไกเดียวที่รัฐตั้งขึ้นด้วยความไว้วางใจให้มีอยู่ทุกจังหวัด โดยระบุไว้ในพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน ท่านมีกฎหมายรองรับ ท่านมีสิทธิ ท่านมีหน้าที่ ท่านมีบทบาท ข้อสำคัญคือ เมื่อรัฐได้ให้สิทธิ์ ให้หน้าที่ ให้บทบาท ท่านสามารถทำบทบาทเหล่านี้ได้อย่างบริสุทธิ์บริบูรณ์หรือไม่เพียงใด ผมได้พูดคุยกับท่านปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี ท่านปลัดเอก และท่านผู้ตรวจฯ ว่าเราจะต้องประเมิน ก.ธ.จ. ทุกจังหวัดโดยเร็ว ว่าทำงานได้ผลเพียงใดและมีข้อเสนอแนะอะไรบ้าง ที่มาจากจังหวัดไหนเป็นรูปธรรมและสร้างสรรค์ มันไม่แตกแยก ไม่แตกร้างและนำไปสู่การเกิดประโยชน์กับจังหวัดนั้นได้จริง ๆ ลองประเมินผลออกมาแล้วรายงานมาให้รัฐบาลได้ทราบบ้าง ตรงนั้นเรียกว่า ผลงานอันเป็นเลิศ ที่ควรจะเอาไปใช้เป็นตัวอย่าง หรือถ้าให้ติดต่อไปอาจจะจัดประกวดก็ได้ ประกวดกันแล้วก็ให้รางวัล ไม่ใช่ ก.ธ.จ. จังหวัดไหนค่าผู้ว่าฯ เก่งจะชนะ ไม่ใช่อย่างนั้น ก.ธ.จ. ไหนเสนอแนะผู้ว่าฯ และผู้ว่าฯ เห็นด้วยนำไปปฏิบัติแล้วเกิดผลและเป็นประโยชน์ ประชาชนโมทนาสาธุ นั่นคือผลงานที่ดีเด่น ควรแก่การให้รางวัล รางวัลนั้นไม่ได้ให้กับ ก.ธ.จ. รับมาแล้วมันต้องกลับไปให้จังหวัดเหมือนอย่างการกระจายอำนาจก็ต้องให้ท้องถิ่นเสนอผลงานมาประกวดกันแล้วก็ให้รางวัลและได้เงิน เงินนั้นก็ต้องเอากลับไปทำโครงการต่อในท้องถิ่น ปีหนึ่งรางวัลอย่างนี้มีหลายร้อยล้านบาท ท้องถิ่นที่ได้รางวัลปีที่แล้วผมได้ไปมอบอย่างน้อยๆ ท้องถิ่นหนึ่ง อบต. อย่างเดียว ๙๖ ล้านบาท ผมจำได้ว่าท้องถิ่นที่ขึ้นมารับรางวัลแรก ๖ ล้านบาท หมอเปรมศักดิ์ เพียยุระ ขึ้นมารับ เพราะว่าท่านเอาไปทำประโยชน์จริง ๆ อาจจะเอาไปให้ทุนการศึกษาเลย ทำนองนั้น และผมก็สัมภาษณ์ว่า ท่านนายกฯ ได้เงินไป ๖ ล้าน ได้ไป ๘ ล้าน จะทำอะไรต่อ ท่านบอกเอาไปทำต่อเอาไปต่อยอด เมื่อก่อนทำ ๔ โรงเรียน ก็จะทำเพิ่มอีก ๘ โรงเรียน อย่างนี้คุ้มหนอยที่จะให้รางวัล เมื่อวันก่อนผมไปแจกรางวัลให้กับส่วนราชการต่าง ๆ ทั้งจังหวัด อำเภอ ตำบล ที่มีผลงานดีเด่น นายกฯ ไพโร พัฒโน ท่านก็ขึ้นไปรับรางวัล อำเภอหาดใหญ่ก็ได้ไปหลายรางวัล อำเภอโนนก็ได้ ตำบลนี้ก็ได้ กระทรวงนี้ก็ได้ กรมนี้ก็ได้ โรงพยาบาลโนนก็ได้ แต่วามันไ้มากเลยนะ ไปแจกที่หอประชุมกองทัพเรือ และแต่ละแห่งกองเชียร์ชนกันมา

มิดฟ้ามัวดิน มายกป้ายติดไฟแฉับ ๆ ผมอยู่บนเวทีแจกรางวัลแล้วเคลิ้มนึกว่าตัวเองเป็นณเดชเหมือนกัน
ถามเขาว่ามากันทำไมเอะอะเขาตอบมาเป็นกองเชียร์ เชียร์ใคร ก็เชียร์กรมตัว เชียร์โรงเรียนตัว
เชียร์โรงพยาบาลตัว เชียร์จังหวัดตัวที่ได้รางวัลมาทั้งหมด ผมก็ถามรางวัลคืออะไร โล่พลาสติกแผ่นหนึ่ง
มีประมาณ ๒๐ กว่าอัน ถามว่าแล้วมีเงินไหม ไม่มี ทองถิ่นเขามี ๖ ล้าน แต่ไม่มี ผมบอกไม่เป็นไร เดี่ยวต่อไป
ผมต้องหาเงินให้ แต่ที่เขามานั้นเขาภาคภูมิใจว่าสิ่งที่เขาทำไปทั้งปีมันได้ประโยชน์ มีกรรมการที่เป็นคนกลางมา
ตัดสิน แล้วคัดเอาผลงานที่ว่าดีเกินมากส่งไปประกวดระดับโลกที่สหประชาชาติ ประกวดมา ๑๓ ปีแล้ว
ผมฟังนัดแรกก็นึกในใจ ส่งไปก็ส่งไป ส่งไปแล้วเขาก็ส่งกลับ ปรากฏว่าเป็นอันดับที่ ๑ ชนะเลิศในโลกมาแล้ว
ปีแรกโรงพยาบาลมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ชนะเลิศบริการประชาชนประเภทโรงพยาบาล เป็นที่ ๑ ในโลก
ชนะโรงพยาบาลอีก ๒๐๐ แห่งในอเมริกา อีก ๑๐๐ แห่งในญี่ปุ่น อีก ๑๐๐ แห่งในอังกฤษ และอีก ๑๐๐ แห่ง
ในฝรั่งเศส ได้อย่างไร โรงพยาบาลเล็กๆ ที่ชื่อว่าโรงพยาบาลมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ปีต่อมาโรงพยาบาลยโสธรได้ที่
๑ ปีถัดมาโรงพยาบาลขอนแก่น ปีต่อมากรมชลประทาน ได้รางวัลระดับโลกโดยโรงพยาบาลที่ชนะได้ปรับ
รางวัลจากมือเลขาธิการสหประชาชาติ กลับมานายกรัฐมนตรีก็ต้องประกาศยกย่องเกียรติคุณให้เหรียญให้ตรา
ให้รางวัลให้งบประมาณ นี่ผมเล่าเรื่องอื่นที่อื่น ผมก็กลับมานึกว่า ก.ธ.จ. ต้องมีอะไรอย่างนั้นบ้าง มีแรงจูงใจบ้าง
ท่านจะได้ฟิตตัวมากขึ้น เพราะ ๑๐ ปีที่ผ่านมา ท่านทำงานได้ผลเป็นที่น่าพอใจ ความสำเร็จของ ก.ธ.จ. นั้น
วัดจาก (๑) ท่านต้องทำให้จังหวัดพอใจ (๒) ท่านต้องทำให้ประชาชนพอใจ ถ้าท่านทำให้ประชาชนพอใจแต่
จังหวัดไม่พอใจ ท่านเก่งเพียงครึ่งเดียว และถ้าท่านทำให้จังหวัดพอใจแต่ประชาชนไม่ปลื้มใจ ท่านก็สำเร็จ
ครึ่งเดียว ถ้าท่านจะสำเร็จ ๑๐๐ เปอร์เซ็นต์ ท่านต้องทำให้พอใจทั้งจังหวัดและประชาชนในจังหวัด ก.ธ.จ.
ไม่ใช่แค่การเมือง ก.ธ.จ. ไม่ใช่แค่วิชาการ แต่ ก.ธ.จ. เป็นเสียงของประชาชนที่จะเตือนให้จังหวัดได้ถูกคิด
อีกสักทีเกิด ท่านต้องจำหลักตรงนี้ไว้ให้ดี และสิ่งที่เราต้องการฝากท่านมากที่สุดในการที่จะต้องทำหน้าที่เตือน
จังหวัดก็คือ เตือนในเรื่องที่เป็นชื่อของกรรมการของท่าน ชื่อของท่านคือ ก.ธ.จ. ย่อมาจาก กรรมการธรรมาภิบาล
จังหวัด ฉะนั้นสิ่งที่ท่านต้องเข้าใจคือ ธรรมาภิบาลแปลว่าอะไร ธรรมาภิบาลคืออะไร และท่านต้องเอาธรรมาภิบาล
นี้ใส่เข้าไปในจังหวัด เมื่อใดที่เห็นว่าจังหวัดขาด เมื่อใดที่เห็นว่าจังหวัดหย่อน ท่านต้องเติมธรรมาภิบาล และวิธีที่
ท่านจะเตือนจังหวัด กรุณาเตือนอย่างมีสัมมาวาจา คืออย่าไปเตือน “เฮ้ยผู้ว่า ผิด” คนเราพอเริ่มประโยคแรก
ก็ไม่ฟังแล้วนะ ท่านอย่าไปเตือนว่า “ผู้ว่าฯ ทำแบบนี้ไม่ได้ คนก็ไม่รับ ผมก็ไม่รับ อย่าทำเลย” อย่างนั้นชกกัน
แล้วครับ ให้ท่านใช้คำว่า “ทำอย่างนี้มีธรรมาภิบาลแล้วหรือ” ท่านเอาคำนี้เข้าไป ต้องคำนี้ด่าเจ็บกว่าคำอื่น
ทั้งหมด “ท่านคิดว่าทำอย่างนี้มีธรรมาภิบาลหรือ ถ้าท่านคิดว่ามีท่านก็ทำไป” แค่นี้แหละครับ ผู้ว่าราชการ
จังหวัดเขาสี ๑๐ เขามีสติ เขามีปัญญา เขามีความรู้ เขาคิดออกเองว่าสิ่งที่กำลังทำมีธรรมาภิบาลไหม เพราะว่า
ธรรมาภิบาลมันประกอบไปด้วยอะไรต่อมิอะไรเยอะมากเตือนแค่ประโยคเดียวว่า มีธรรมาภิบาลหรือไม่ และนี่
เป็นสัมมาวาจา คนเราเวลาจะเตือนกันมันก็ต้องมีเทคนิค ทั้งหมดที่ว่ามานี้เป็นการทำหน้าที่เปิดการประชุม
เพราะฉะนั้น ขอขอบคุณสำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีที่จัดสัมมนาจนครบ ๘ ครั้ง วันนี้เป็นการจัดครั้งสุดท้าย
และอีกไม่กี่วันท่านปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีก็จะเกษียณอายุราชการ แต่ท่านได้ฝากผลงานชิ้นโบว์แดงไว้
ให้ สามารถจัดประชุมกรรมการธรรมาภิบาลจังหวัดได้ทุกจังหวัดครบถ้วนเป็นครั้งแรกในประเทศไทย ผมก็ขอ
ถือโอกาสนี้เปิดการประชุมคณะกรรมการธรรมาภิบาลจังหวัด และขอให้ทุกท่านประสบความสำเร็จ และได้
ประโยชน์สมความมุ่งหมายของการจัดทุกท่านและเดินทางกลับด้วยความสวัสดิภาพเรียบร้อยทุกประการ
ขอบพระคุณครับ

ที่กล่าวมาทั้งหมดข้างต้นเป็นการปฏิบัติหน้าที่คือเปิดการประชุม ต่อจากนี้จะเป็นภาค ๒ คือ
ภาคบรรยายในหัวข้อเรื่อง “บทบาทของประชาชนในการเสริมสร้างธรรมาภิบาล” คำว่า “ธรรมาภิบาล”
เป็นคำพิเศษ เป็นคำเทคนิคที่แต่งขึ้นมา สร้างขึ้นมา บัญญัติขึ้นมา เพื่อให้มีความหมายถึง สิ่งดี ๆ งาม ๆ สิ่ง
เป็นคุณธรรม ถ้าไปบรรยายอย่างนี้ในจังหวัดอื่นภาคอื่นผมอาจจะไม่ต้องอธิบายมากนัก แต่มาที่นี่ผมจำเป็นต้อง
พูดประโยคต่อไปนี้ว่า คำว่า “ธรรมาภิบาล” ไม่ได้เกี่ยวกับศาสนาอะไรเลยนะครับ ไม่ได้เกี่ยวกับพุทธ

ไม่ได้เกี่ยวกับอิสลาม ไม่ได้เกี่ยวกับคริสต์ ไม่ได้เกี่ยวกับฮินดู เพราะฉะนั้นอย่ามีความรู้สึกตะขิดตะขวงใจว่า ธรรมาภิบาลนั้นเป็นคำที่มีนัยยะทางศาสนา ตอบเลยว่าไม่มี เป็นคำที่อยู่ ๆ มีคนคิดขึ้นมาว่าเรียกอย่างนี้เถอะ ธรรมาภิบาล และที่เรียกคำนี้เพราะนำไปใช้กับทุกศาสนาก็ได้ เพราะทุกศาสนามีธรรมะทั้งนั้น อิสลามก็มี พุทธก็มี คริสต์ก็มี เพราะธรรมะในที่นี้ก็คือ คุณงามความดี ธรรมะในที่นี้ไม่ได้หมายถึงคำสอนของศาสดาใด ๆ ทั้งนั้น มันเป็นสิ่งดี ๆ ที่ใครก็ตามที่เป็นมนุษย์ควรจะทำ ควรจะมี ควรจะปฏิบัติ ควรจะรักษา ควรจะประพฤติ ขอย้อนไปสักนิดจะได้ทราบที่มาของชื่อกรรมการของท่าน เมื่อประมาณเกือบ ๓๐ ปีมาแล้ว ในสมัยคุณอนันท์ ปันยารชุน เป็นนายกรัฐมนตรี มีคำหนึ่งเกิดขึ้นเป็นภาษาฝรั่ง คือคำว่า Good Governance เกิดขึ้นที่องค์การสหประชาชาติ ผมถามจริง ๆ นะ ใครที่ไม่เคยได้ยินคำว่า Good Governance มาก่อนยกมือขึ้น ขอขอบคุณมาก เพราะผมรู้ที่นั่นแล้วไม่ยกมือก็ไม่เคยได้ยินมาเหมือนกันหรือไม่แน่ใจว่าเคยได้ยิน ไม่แปลกที่ท่านไม่เคยได้ยิน ถ้าท่านอยู่กรุงเทพจะได้ยินทุกวัน เมื่อ ๓๐ ปีมาแล้ว ใครพูดอะไรก็ตามที่มีคำว่า Good Governance แทรกเข้ามาให้มันเก๋ๆ เพราะฉะนั้นก็มีคนพูดกันไปเรื่อย “ไปซื้อของ...อันนี้เท่าไรสองร้อยต่อเหลือหนึ่งร้อยได้ไหม เพื่อ Good Governance คือจะต่อราคาแต่จะบอกว่าไม่มีเงินก็ไม่ได้ เลยอ้าง Good Governance คนขายก็บอกไม่ได้ ท่านมาหนึ่งร้อยแปดสิบแล้วสองร้อยขาดตัวตามหลัก good governance” เพราะฉะนั้นจึงมีคนพูดกันเยอะ ทุกวันนี้ใครพูดแล้วไม่มีคำว่า Road Map นะเขย เพราะฉะนั้นพูดอะไรให้มี โรด ๆ แมบ ๆ เข้าไว้ ถึงจะตามท่านนายกประยุทธ์ฯ หัน หรือคำว่าปฏิรูปพูดให้มันยากๆ เข้าไว้ แล้วท่านจะเป็นคนทันสมัย แต่ ๓๐ ปีที่แล้ว พูดคำว่า Good Governance ถึงจะทันสมัย เหตุที่คิดคำนี้ขึ้นมาเพราะคำว่า “good” แปลว่า ดี “governance” แปลว่า การจัดระเบียบการปกครอง รวมกันก็เป็นการจัดระเบียบอะไรสักอย่างให้มันดี ไม่ละเทะ นั่นคือ Good Governance เกิดขึ้นเนื่องจากหลายประเทศในโลกจำเป็นต้องไปกู้เงินธนาคารโลก ประเทศใดอยากลงทุนก็ไปกู้แต่ธนาคารโลกเขาไม่ให้ชาวบ้านกู้ แต่ประเทศต่าง ๆ มีสิทธิ์ที่จะไปกู้ กู้กันทีหนึ่งก็ห้าหมื่นล้าน แสนล้าน เพื่อเอามาทำถนน ทำสะพาน ทำเขื่อน เอามาพัฒนาประเทศ โดยไม่คิดดอกเบี้ย หรือถ้ามีดอกเบี้ยก็คิดถูก ๐.๑ เปอร์เซ็นต์ แต่ไม่ใช่ใครก็กู้ได้ ถ้าจะกู้ประเทศก็ไปบอกว่ากู้เอามาทำอะไร เอามาทำเขื่อนเท่าไร ห้าหมื่นล้าน แล้วเมื่อไหร่จะผ่อน เมื่อไหร่จะจ่ายครบ ๒๐ ปี เอาไปเลยคิดดอกเบี้ย ๐.๑ เปอร์เซ็นต์ แรกๆ ธนาคารโลกก็ปล่อยเงินกู้แบบนี้ แต่อยู่ไป ๆ หลายประเทศก็แล้วต้นหายกำไรหด คือไม่มีปัญญาเอาเงินส่งคืน แล้วบางทีชอกูมาสร้างเขื่อน แต่ปรากฏว่าไม่ได้สร้างเขื่อนเพราะเกิดมีอบชาวบ้าน เดินขบวนต่อต้านไม่ให้สร้างเขื่อน แปลว่ารัฐบาลประเทศนั้นไปกู้มาสร้างเขื่อน แต่ชาวบ้านไม่ยอมได้เขื่อน แล้วเวลาถูกด่าธนาคารโลกก็ถูกด่าด้วย ข้อหาอุดหนุนโจร คือไปอุดหนุนรัฐบาลให้ทำเขื่อน เพราะการสร้างเขื่อนก็ต้องไปเวนคืนที่ดินของประชาชน คนก็เลยด่ารัฐบาลย่นธนาคารโลก สุดท้ายธนาคารโลกก็ตกที่นั่งความชั่วไม่มีความดีไม่ปรากฏ บางทีผู้แทนธนาคารโลกไปประเทศไหน คนไปเฝ้ารถ ทูบรถข้อหาไปให้เงินรัฐบาล มาทำสิ่งทีรังแกประชาชนกลายเป็นอย่างนั้นไป หรือในบางประเทศก็เงินไปห้าหมื่นล้านเพื่อเอามาทำอะไรสักอย่างในประเทศตัวเอง ปรากฏว่าวัดครึ่งกรรมการครึ่ง โกงกันไปโกงกันมากู้ห้าหมื่นล้าน รัฐบาลที่ไปกู้มานั้นได้กำไรได้โตะ ล่อไปแล้วหมื่นล้านชักเปอร์เซ็นต์จากบริษัทรับเหมาก่อสร้าง ธนาคารโลกจึงต้องมานั่งคิดว่าเราหลบลูหลบลูปปล่อยเงินกู้ไม่ได้แล้ว ต้องให้ประเทศมาเซ็นสัญญาอะไรสักอย่างว่า ๑. ห้ามวัดครึ่งกรรมการครึ่ง ๒. จะให้ทำโครงการอะไรขึ้นมาประชาชนต้องเห็นชอบ ๓. ต้องเอาเงินมาใช้คืนภายในกี่ปี ถ้าไม่ยอมเซ็นสัญญาแบบนี้ก็ไม่ปล่อยเงินกู้เด็ดขาด การที่ประเทศใดที่จะกู้ธนาคารโลก รัฐบาลนั้นประเทศนั้นจะต้องมี Good Governance คำเดียวเท่านั้น คือต้องมีการจัดการบริหารเงิน ๆ ทอง ๆ ที่กู้ยืมมาดี โดยมีหลักการคือ

๑. ต้องไม่โกง
๒. ต้องใช้คืน
๓. ต้องซื่อสัตย์สุจริต
๔. ต้องฟังเสียงชาวบ้าน

ถ้าชาวบ้านต่อต้านโครงการนี้ต้องหยุด...อย่าสร้าง เอาเงินกลับไปคืน ถ้าอยากได้เงินไปดอกเบี้ยยถูก ต้องไปทำความเข้าใจเคลียร์กับชาวบ้านเพื่อให้มีการก่อสร้าง หลักอย่างนี้ทั้งหมดมันยาว คำเรียกให้มันสั้น เรียกคำเดียวว่า Good Governance ถ้าประเทศไหนไม่ยอมรับเงื่อนไขแปลว่าไม่ต้องกู้ ถ้าประเทศไหนรับเงื่อนไขเขาก็ปล่อยเงินกู้ และเมื่อกู้ไปแล้ว เอาเงินไปแล้ว ไปทำแล้ว และไปโกงอีก ธนาครโลกมีสิทธิ์ระงับเรียกเงินคืนรีบดอกเบี้ยยและปรับด้วย เพราะฉะนั้นพวกรัฐบาลลูกหนี้มันก็กลัวเจ้าหนี้ เมื่อกลัวเจ้าหนี้ก็ต้องทำคือ ๑. ต้องไม่โกง ๒. จะทำโปรเจกอะไรก็ต้องไปอธิบายให้ประชาชนเข้าใจและยอมให้สร้างได้ สร้างได้ปัญหาก็ไม่มี ประชาชนก็ร่วมมือ ประชาชนก็รักรัฐบาล โปรเจกนั้นก็เกิด น้ำไหล ไฟสว่าง ทางก็ดี มีกำไร รัฐบาลมีเงินเอามาคืนคืนเสร็จเขาก็ให้กู้ใหม่รวมความก็ดีไปหมด องค์การสหประชาชาติจึงได้มีมติว่า หลักการของ Good Governance ทำให้รัฐบาลมีประพฤติดีไปด้วย เพราะไม่อย่างนั้นเจ้าหนี้จะทวงหนี้คืน เรื่องนี้เป็นเรื่องแปลก... ศาสนาทุกศาสนาสอนให้คนทำความดีมากกว่า ๒,๐๐๐ ปี ทั้งพุทธ ทั้งคริสต์ ทั้งอิสลาม ทุกศาสนาสอนให้คนทำดี สอนให้คนไม่โกง สอนให้เอาใจเขาใส่ใจเรา...สอนยังไงก็ไม่ทำตาม แต่โดนเจ้าหนี้ขู่ทีเดียว “ยอม” แล้วมันก็เป็นจริงเพราะว่า ถ้าเราไม่ทำตามคำสอนของศาสนาผลร้ายก็คือ ตกนรก...ช่างมันอีกนาน พระเจ้าลงโทษ...ช่างมันอีกนาน แต่ถ้าไม่ทำตามธนาครโลกที่เป็นเจ้าหนี้สิ่งนั้น ไม่ใช่ว่า..ช่างมันอีกนาน พรงนี้..มันเอาเงินคืนเพราะฉะนั้นก็กลัว เมื่อกลัวก็ต้องทำตาม จึงเกิดผลดีขึ้นโดยอัตโนมัติ ฉะนั้นสหประชาชาติจึงได้มีมติว่า เมื่อ Good Governance คืออย่างนี้ จึงควรส่งเสริมให้ทุกประเทศมี Good Governance คำว่า Good Governance จึงเข้าไปทุกประเทศทั่วโลก เพราะเป็นของดี...แปลว่า ความมีคุณธรรม ฉะนั้นต่อไปประเทศไหนจะกู้หรือไม่กู้..ทุกคนก็อยากมี Good Governance เพราะมันเท่ดี ประชาชนเวลาชี้หน้าด่ารัฐบาลก็จะด่ารัฐบาลว่าไม่มี Good Governance คำนี้มันก็เลยแพร่หลาย ภาษาไทยก็เรียกกันอย่างนี้...ทั้งรัฐบาลนายกาชาติชาย นายกา สุจินดา จนกระทั่งมาถึงรัฐบาลนายกา ชวน หลีกภัย วันหนึ่งมีประชุมกัน..ขณะนั้นผมเป็นเลขา ครม. นายกา ชวน ท่านเป็นคนไม่ชอบพูดภาษาไทยปนภาษาอังกฤษ แล้วก็ชอบคนที่พูดไทยคำอังกฤษคำ เวลาประชุมแล้วมีใครพูดภาษาอังกฤษท่านมักจะแก้งถามว่า “ขอโทษนะครับ..ผมไม่เข้าใจที่พูดแปลว่าอะไร” พอคนนั้นบอกว่า “แปลอย่างนี้..อย่างนี้..” ท่านก็บอกว่า “คุณก็รู้ว่ามันแปลว่าแบบนี้ ทำไมถึงไม่แปลตั้งแต่แรก” เวลาประชุมปลัดกระทรวงบางคนว่า “เราจำเป็นต้องอย่างนี้...เพราะมันเป็น excellent idea” คุณชวนถาม “excellent idea แปลว่าอะไร” คนที่พูดตอบ..แปลว่าความคิดอันเจ๋งมาก คุณชวนบอกว่าทำไมคุณไม่แปลมาตั้งแต่แรกว่าเป็นความคิดอันเจ๋งมาก ผมนึกว่าคุณแปลไม่ออกจึงพูดภาษาอังกฤษ แต่คุณก็แปลออกแล้วทำไมคุณไม่แปลตั้งแต่แรก ท่านปลัดคนนั้นจำจนวันตายเลย เวลาเจอนายกา ชวนที่ไหนต้อง “เจ๋งแต่แรก” อย่าไปดัดจริตพูดภาษาอังกฤษ วันหนึ่งนั่งประชุมกันก็มีปลัดกระทรวงพูดขึ้นมาว่า “ผมว่าวิธีการที่เรา กำลังคุยกันนี้มันไม่มี Good Governance นะครับ” คุณชวนถามขึ้นทันทีว่า “Good Governance แปลว่าอะไรครับ” ทำไมท่านนายกชวนจะไม่รู้ ท่านรู้ แต่ท่านต้องการที่จะสอน ปลัดกระทรวงท่านนั้นก็ตอบว่า “แปลว่าอะไรไม่รู้ที่มันดีๆ นะครับ” นายกา ชวนก็หันมาสั่งผมทันที “เลขาฯ ไปปรึกษาผู้รู้ ว่า คำว่า Good Governance ควรจะบัญญัติเป็นภาษาไทยว่าอย่างไร ต่อไปจะใช้เป็นศัพท์ราชการ และจะไม่ให้เรียกว่า Good Governance ผมก็ไปปรึกษาผู้รู้ ซึ่งประเทศไทยมีผู้รู้เรียกว่า “คณะกรรมการบัญญัติศัพท์ของทางราชการ” คืออะไรก็ตามที่เป็นภาษาอังกฤษกรรมการบัญญัตินี้ก็จะเป็นผู้แปล ผมก็ส่งเรื่องไปถามผู้รู้ ว่า “คณะกรรมการต้องการให้บัญญัติศัพท์คำว่า Good Governance แปลว่าอะไร” เขาก็บัญญัติมา ผมนำเข้าไปประชุม ครม. “กราบเรียนนายกรัฐมนตรีว่า บัดนี้คณะกรรมการฯ ได้บัญญัติมาแล้ว คำว่า Good Governance ต่อไปนี้ภาษาไทยให้เรียกว่า “สุประศาสนการ” ท่านนายกา ก็ถามว่า “กรุณาแปลไทยเป็นไทยหน่อยสิว่าแปลว่าอะไร” คณะกรรมการฯ ก็แปลมาให้เสร็จคำว่า good แปลว่า ดี ตรงกับคำว่า สุ แถมยังได้ยกตัวอย่างด้วย เช่น สุนัขเลี้ยงงาม สุนัขมีงาม สุนัขมีงาม เพราะฉะนั้น สุ แปลว่า ดี ตรงกับคำภาษาอังกฤษว่า Good ส่วนคำว่า Governance แปลว่าการปกครอง แต่คำเพราะของมันคือคำว่า ประศาสนการ ศาสนการ เช่น รัฐประศาสนศาสตร์ แปลว่าการปกครองรัฐ เพราะฉะนั้นคำว่า Good Governance แปลว่า สุประศาสนการ คุณชวนก็บอกว่า

“ใครใช้ก็ใช้...ชีวิตนี้ผมไม่ใช่แน่” พอคุณชวนไม่ให้ทุกคนก็กลับไปใช้ Good Governance อย่างเดิม วันหนึ่งมีการประชุมกรรมการอีกชุดหนึ่ง นายกฯ ชวน เป็นประธาน ผมเป็นเลขา ก็มีคนพูด Good Governance ขึ้นมาอีก นายกฯ ชวน ก็เปรยขึ้นมาว่า “ภาษาไทยนี้ช่างอัตคัดขาดแคลนจริงหนอ หากอะไรมาแทนภาษาอังกฤษสักคำก็ได้ แปลว่าชาติเราต้องใช้ภาษาอังกฤษนี้ไปตลอดหรือยัง” ม.ร.ว. จตุมงคล หม่อมเต่า ท่านเป็นคนไม่กลัวใครก็พูดว่าขึ้นมาว่า “คำนั้นก็ไม่ได้ คำนี้ก็ไม่ได้ ทำไม่ไม่เรียก..ธรรมาภิบาล..ล่ะครับ คำนี้เท่ดี” ปรากฏว่าทุกคนปรบมือ และนายกฯ ชวนก็บอกว่า “เอาคำนี้แหละ” จึงเป็นธรรมาภิบาลมาจนถึงทุกวันนี้ ท่านเลยเป็น “กรรมการธรรมาภิบาลจังหวัด” ไม่อย่างนั้นวันนี้ท่านต้องเป็น “กรรมการสุประศาสน์การจังหวัด” ไปแล้ว แต่ก็มีคนไม่ชอบใจว่าธรรมาภิบาลอยู่ดี เนื่องจากมีความหมายที่ยังไม่ตรง เพราะ “ธรรมาภิบาล” มาจากคำว่า “ธรรมะ” + “อภิบาล” แปลว่าการมีธรรมะเป็นเครื่องมือปกปักรักษา แล้วมันเกี่ยวอะไรกับคุณธรรม เพราะฉะนั้นแปลก็ไม่ถูก มันไม่ค่อยจะเข้าท่า แต่มันดูเท่ดี เพราะฉะนั้นคนที่ชอบก็ชอบไป แต่คนที่ไม่ชอบเขาต้องการให้มันตรงกับภาษาอังกฤษที่เป๊ะ ๆ กว่านี้ ในที่สุด ก.พ. ก็ไปบัญญัติศัพท์ขึ้นมา Good Governance ภาษาไทยให้เรียกว่า “หลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี” เป็นคำที่แปลมาจากคำว่า Good Governance ได้ตรงที่สุด และกำหนดไว้ในพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดินว่า “...ในการปฏิบัติหน้าที่เจ้าหน้าที่ของรัฐทุกคน ทุกฝ่าย ทุกประเภท ทุกกรม ทุกกองจะต้องทำงานตามหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี...” ตอนคำนี้เข้าสภามีคนถาม ท่านประธานครับ หลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีคืออะไร ประธานบอกว่าคือ Good Governance ทุกคนก็เข้าใจจบ ฉะนั้นหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีจึงเป็นศัพท์ราชการเป็นศัพท์กฎหมาย แต่ชาวบ้านเขาเรียกธรรมาภิบาล แต่วันนี้ธรรมาภิบาลก็ไม่ใช่ศัพท์ชาวบ้านแล้ว เพราะตอนนี้กฎหมายเริ่มเอาไปใช้อย่างน้อยชื่อท่าน กฎหมายก็ตั้งให้แล้วว่า “ก.ธ.จ.” กรรมการธรรมาภิบาลจังหวัด เพราะฉะนั้น สิ่งที่เราเรียกเป็นภาษาอังกฤษว่า Governance ภาษาไทยเรียกได้สองอย่าง เรียกอย่างสั้นว่า “ธรรมาภิบาล” อย่างยาวเรียกว่า “หลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี” ผมคิดว่าเอาง่ายๆ เรียกอย่างสั้นดีกว่า เพราะมันติดปากคนนะ เพราะว่าถ้าเรียกอย่างยาวท่านก็ต้องมีชื่อเรียกใหม่ว่า กรรมการหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีจังหวัด ไปพูดกับใครอย่างนี้ไม่ทันจบประโยคเขาลุกเดินหนีก่อน ยังแนะนำตัวไม่จบเลย ถ้าเราบอกว่ากรรมการธรรมาภิบาลจังหวัด มันดูเท่ ท่านก็ใช้ต่อไปให้มันติดปากกว่าท่านเป็น ก.ธ.จ. ที่เล่ามาทั้งหมดนี้คือ อยากบอกให้รู้ว่า...กว่าจะมาเป็นธรรมาภิบาลนั้นมีความเป็นมาอย่างไร สิ่งที่สำคัญกว่านั้นคือธรรมาภิบาลคืออะไร ได้แก่อะไร เพราะธรรมาภิบาลคือสิ่งที่ท่านต้องเอาไว้นแนะนำจังหวัด เอาไว้ตรวจสอบจังหวัด เอาไว้สอดส่องจังหวัด หน้าที่ของท่านทำอย่างเดียวคือช่วยรักษาธรรมาภิบาล ความจริงการรักษาดูแลธรรมาภิบาล การมีธรรมาภิบาลเป็นหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ทุกฝ่าย นายกรัฐมนตรีก็ต้องมีธรรมาภิบาล รองนายกรัฐมนตรีก็ต้องมีธรรมาภิบาล รัฐมนตรีก็ต้องมีธรรมาภิบาล ปลัดกระทรวง ปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี อธิบดี ผู้ตรวจราชการ ผู้ว่าราชการจังหวัด นายอำเภอ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ตำรวจ ลงไปจนถึงนายดาบ แม้กระทั่งใครก็ตามที่ไม่ใช่ข้าราชการ ฟังให้ดีๆ ใครก็ตามแม้จะไม่ใช่ข้าราชการ แต่ถ้าทำงานเกี่ยวกับประชาชน คนนั้นก็ต้องมีธรรมาภิบาล ถ้าท่านทำอะไรโดยไม่เกี่ยวกับคนอื่น นั่งอยู่คนเดียวก็ไม่จำเป็นต้องมีธรรมาภิบาล ไม่รู้จะมีไปทำไม เมื่อไหร่ที่ท่านต้องติดต่อกับคนอื่น แม้นคนอื่นเป็นเมียท่าน สามียท่าน ลูกท่าน พ่อท่าน แม่ท่าน มันก็คือคนอื่น ใครก็ตามที่เข้ามาเกี่ยวในชีวิตเราเกินจากตัวเราไป เราต้องมีธรรมาภิบาลกับเขาทั้งสิ้น หน้าที่ ก.ธ.จ. ก็คือนอกจากตัวท่านต้องมีธรรมาภิบาลเองแล้ว ท่านต้องช่วยเตือนให้คนอื่นมีธรรมาภิบาลด้วย หน้าที่ท่านมีแค่นั้น แต่ธรรมาภิบาลนั้นต้องมีทุกคน รัฐบาลต้องมีธรรมาภิบาล เพราะรัฐบาลทำงานกับประชาชนใช้เงินภาษีอากร ถ้ารัฐบาลไม่มีธรรมาภิบาลสักอย่างเดียว รัฐบาลก็เหมือนโจร ตำรวจ ทหาร ถ้าไม่มีธรรมาภิบาล ตำรวจ ทหารก็เหมือนโจร ยิ่งเขายอมให้ถืออาวุธได้ด้วย แต่ดันไม่มีธรรมาภิบาลก็คือโจรดี ๆ นี่เอง ครูถ้านั่งอยู่คนเดียวไม่ต้องมีธรรมาภิบาล แต่ถ้าสอนนักเรียน ครูต้องมีธรรมาภิบาล ครูที่เอาแก้วขว้างนักเรียน คือครูที่ไม่มีธรรมาภิบาล เพราะฉะนั้น เมื่อติดต่อกับคนอื่นเมื่อใดธรรมาภิบาลเกิดขึ้นเมื่อนั้น บริษัท ห้างร้านก็ต้องมีธรรมาภิบาล ครอบครัวก็ต้องมีธรรมาภิบาล เพราะว่าธรรมาภิบาลนั้นคือการปรึกษาหารือกัน คือการไว้ใจกัน คือการไม่โกงกัน

คือการจริงใจต่อกัน นั่นแหละคือธรรมาภิบาล วันก่อนผมดูโทรทัศน์รายการแนะนำว่า ครอบครัวควรมีธรรมาภิบาล ผมก็นั่งดูว่าครอบครัวจะมีธรรมาภิบาลได้อย่างไร เขาบอก “พ่อ แม่ ลูกเย็น ๆ นั่งกินข้าวด้วยกัน พ่อก็สอนลูก ลูกอย่าไปเสพยาเสพติดนะลูก ลูกระวังการคบเพื่อนนะลูก ลูกก็แนะนำ แม่กับข้าวเหนียวเรากินมาทุกวันแล้วน่าจะเปลี่ยนบ้างเป็นอย่างโน้นอย่างนี้ เออพุงนี้เราทำอะไรดีหละลูก ลูกก็แนะนำให้ทำอย่างนั้น แม่ก็บอกทำอย่างนี้ดีกว่า” บรรยากาศแบบนี้คือ ธรรมาภิบาล นี่เขาเรียกว่า ธรรมาภิบาลในครอบครัว พิธีกรรายการนี้ก็บอกว่า ธรรมาภิบาลที่มีในครอบครัวเรียกว่า ครอบครัวภิบาล ก็ดี แปลว่า Good Governance in The Family ก็เกิด ผมมานึกถึงเมื่อ ๑๐ ปีที่แล้ว ตอนผมเป็นรองนายกรัฐมนตรีครั้งแรก วันหนึ่งมีข่าวมาบอกผมว่าที่วัด ๆ หนึ่งพระลูกวัดแทงเจ้าอาวาสตาย ผมดูแลพระอยู่ด้วย ผมก็ไปให้กำลังใจ ผมไม่ได้ไปให้กำลังใจเจ้าอาวาสนะ เพราะท่านตายแล้ว คือไปให้กำลังใจพระวัดอื่นที่ถุณนิมนต์มารักษาการเจ้าอาวาส ผมก็ไปให้กำลังใจผู้รักษาการไปถึงผมถามว่า “หลวงพ่อมารักษาการนานเท่าไรแล้ว” “๗ วัน” “ขอบคุณหลวงพ่ที่มาช่วยดูแล” ท่านบอก “อย่ามาขอบคุณอาตมาเลย พุงนี้วันที่ ๘ อาตมาจะกลับแล้ว” ผมถามว่า “ทำไมถึงจะกลับ” ท่านว่า “วัดนี้ไม่มีธรรมาภิบาล” ผมถามว่า “มันไม่ดีอย่างไร” “อาตมาสั่งพระในวัดทั้งหมดตอนเช้าบิณฑบาตเสร็จกลับมาต้องมานั่งฉันด้วยกัน มีอะไรจะได้คุยกันปรึกษาหารือกัน ปรากฏทุกองค์บิณฑบาตเสร็จ บาตรใครบาตรมันกลับไปฉันกันที่กุฏิ ๙ โมงเช้าอาตมาตีระฆังเรียกลงโบสถ์เพื่อมาประชุมกัน คุยกันว่าจะจัดการดูแลด้วยอย่างไร มีอาตมาอยู่รูปเดียวและเถรอีกองค์เกรงใจมาด้วย พระอื่นไม่มาสักองค์ปรึกษาอะไรก็ไม่ได้ คุยอะไรก็ไม่ได้ ไม่ให้ความร่วมมือ วัดนี้ไม่มีธรรมาภิบาล โยมเป็นรองนายกฯ ช่วยไปรณรงค์หน่อยให้วัดมีธรรมาภิบาล” ท่านใช้คำว่า ให้วัดมี Good Governance ผมบอกว่า Good Governance ไม่เพราะ ถ้าเรียกเป็นภาษาบาลีเรียกว่าอย่างไรดีให้เข้ากับวัด ท่านบอกไปรณรงค์ให้วัดมี อารามภิบาล นี่แปลว่า ธรรมาภิบาลมีได้ทุกสังคม

เมื่อไม่กี่วันมานี้ ศาลฎีกาตัดสินคดีสำคัญเรื่องหนึ่งสั่งจำคุกจำเลย ๒๐ ปี ไม่รอลงอาญา ใครนึกออกว่าคดีอะไร ยกมือขึ้น (มีคนตอบว่า สนธิศรีบ) ครับคดีคุณสนธิ ผมไม่ได้ตั้งใจมาพูดว่าท่าน แต่ผมกำลังจะพูดว่าศาลตัดสินว่าอย่างไร คุณสนธิมีความผิดเพราะไปเกี่ยวพันกับบริษัทเอกชน ซึ่งทำเอกสารเท็จไปกู้เงินนั้นเป็นเรื่องของเขาและศาลก็ลงโทษจำคุก ๒๐ ปี แต่กรุณาฟังเหตุผลว่าทำไมศาลจึงจำคุก ๒๐ ปี ศาลบอกว่าการกระทำของจำเลยในการทำเอกสารเท็จนั้นเป็นความผิด แน่นนอนเป็นความผิด ส่วนข้อที่จำเลยฎีกาว่าควรจะมีการลดหย่อนผ่อนโทษนั้น ศาลเห็นว่าไม่สามารถจะลดได้ เพราะจำเลยเป็นบริษัทซึ่งเป็นมหาชนทำงานกับประชาชน วิสัยของบริษัทที่ทำงานกับประชาชนต้องมีความระมัดระวังจะประมาทพลั้งผลไม่ได้ เพราะบริษัทที่เป็นมหาชนต้องมีธรรมาภิบาล ที่เล่ามานี้ผมต้องการพูดคำนี้ ผมอ่านคำพิพากษาแล้วผมขนลุก เพราะเราพูดคำนี้กันเยอะแต่ไม่ค่อยเห็นในคำพิพากษา แล้วคดีนี้เป็นหนึ่งในไม่กี่คดีที่ศาลกล้าเอาคำว่า “ธรรมาภิบาล” ใส่ลงไปว่า “ฉันจำคุกเธอเพราะเธอไม่มีธรรมาภิบาล ศาลบอกว่าถ้าเป็นบริษัทธรรมดาเป็นบริษัทของครอบครัวเป็นบริษัทของตระกูลก็อาจจะรับโทษเบา แต่นี้เป็นบริษัทมหาชน เพราะฉะนั้นจะต้องรู้ว่าอยู่บนความไว้วางใจของประชาชน คือจะต้องมีธรรมาภิบาล”

ธรรมาภิบาลเป็นคำที่มาจากภาษาต่างประเทศ สหประชาชาติเขาคิดขึ้น ธนาкарโลกเขาคิดขึ้น ฝรั่งเศสคิดขึ้น แล้วทั่วโลกก็ต้องคิดตามอย่างนั้น เพราะว่าเขาเป็นคนแต่งคำนี้ขึ้นมา เหมือนอย่างฟุตบอลเราไม่ได้เป็นคนคิดขึ้นมัน เป็นเกมส์ที่ฝรั่งคิดแล้วก็เล่น ฉะนั้นเมื่อเราคิดจะเตะฟุตบอลเราก็ต้องเตะแบบที่ฝรั่งเขาเตะเล่นตามกติกา และถ้าเราบอกให้พี่น้องมาเล่นฟุตบอลกันเถอะ เล่นยังไง วิธีการก็คือ ให้แบ่งคนเป็นสองวงนั่งล้อมวงแล้วเอาก้อนหินมาคนละ ๕ ก้อน แล้วโยนก้อนหินกัน ถ้าใครชนะถือว่าชนะฟุตบอล เราจะเรียกมันว่าฟุตบอลมันก็ไม่วันเป็นฟุตบอล เพราะเล่นอย่างนี้เขาเรียกว่า เล่นหมากเก็บ ถ้าฟุตบอลต้องเล่นอีกแบบ ดังนั้น Good Governance หรือธรรมาภิบาลก็เหมือนกันเป็นสิ่งที่เขาคิดกันมาจากเมืองนอก หลักธรรมาภิบาลมี ๖ ข้อคือ (๑) จะทำอะไรต้องยึดหลักกฎหมาย (๒) จะทำอะไรต้องยึดหลักความโปร่งใส (๓) จะทำอะไรต้องยึดหลักความรับผิดชอบ (๔) จะทำอะไรต้องยึดหลักการมีส่วนร่วม (๕) จะทำอะไรต้องคำนึงถึงความคุ้มค่าคุ้มเวลา และประหยัด และข้อ (๖) ข้อสุดท้ายซึ่งมีความสำคัญมากจะติดคุกติดตะรางหรือไม่ ก็อยู่ตรงนี้

แหละ คือจะทำอะไรต้องยึดหลักความซื่อสัตย์สุจริต ทั้ง ๖ ข้อนี้ รวมเรียกว่า ธรรมาภิบาล ถ้าทำได้ครบ ๖ ข้อ วิเศษที่สุด ทำได้ไม่ครบ ๖ เอาสัก ๕ ทำได้ไม่ครบ ๕ เอาสัก ๔ ไม่ครบ ๔ เอา ๓ ไม่ครบ ๓ เอา ๒ ไม่ครบ ๒ เอา ๑แต่ถ้าทำไม่ได้เลยสักข้อระวังอันตราย ขวบนะครับ ไม่ครบสักข้อแล้วยังมาทำงานเกี่ยวพันกับชาวบ้าน คือถ้าทำไม่ได้สักข้อแล้วอยู่คนเดียวอย่างนี้ไม่เป็นไร เมื่อไหร่ที่ติดต่อกับคนเนี่ยเกิดเรื่อง เมื่อไหร่เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐเกิดเรื่อง เมื่อไหร่มีอำนาจในมือเกิดเรื่อง เมื่อไหร่ใช้เงินหลวงอยู่แล้วยังไม่มีธรรมาภิบาลสักข้อเกิดเรื่อง ที่มีเรื่องกันอยู่เพราะมีเงินหลวงอยู่ในมือ..มีอำนาจรัฐอยู่ในมือ..มีของหลวงอยู่ในมือไว้บังคับไว้ปกครองแต่ไม่มีธรรมาภิบาล ข้อที่ ๑ ทำอะไรก็ช่างขอให้ยึดหลักกฎหมาย แปลว่าอะไร พุดก็พุดนะ ๖ ข้อนี้ ข้อ ๑ สำคัญที่สุด เพราะคนเราถ้าผิดกฎหมายซะแล้วก็จบเห่ไม่ต้องพุดอย่างอื่นแล้ว ผิดกฎหมายซะแล้ว ซื่อสัตย์สุจริตก็มีโอกาสขวบนะ เพราะฉะนั้นทำอะไรให้ถูกกฎหมายไว้ก่อน อย่าทำอะไรผิดกฎหมายเป็นอันขาด ผมคงไม่จำเป็นต้องเตือนท่านเท่าไรว่าอย่าทำผิดกฎหมาย เพราะเวลาจะทำอะไรก็เปิดกฎหมาย ถ้ากฎหมายเขาห้ามทำก็อย่าไปทำ ถ้ากฎหมายเขาบอกทำได้ก็ทำ แต่ที่ผมกลัวและจำเป็นต้องเตือนท่าน ความจริงไม่รู้จะเตือนท่านทำไมนะ เพราะท่านเป็นผู้ควบคุมกฎ ความจริงต้องเตือนเจ้าหน้าที่ของรัฐ ผมไม่ค่อยจะกลัวเรื่องเจ้าหน้าที่ทำผิดกฎหมาย แต่ผมกลัวเจ้าหน้าที่ทำตามกฎหมายโดยนึกว่าเป็นอำนาจตามกฎหมาย ที่จริงกฎหมายไม่ได้ให้อำนาจคือทำด้วยความเข้าใจผิด ทุกวันนี้ข้าราชการที่โดนฟ้อง ๑๕๗ ข้าราชการที่โดนฟ้องที่ศาลปกครอง ข้าราชการที่ถูกร้องต่อ ป.ป.ช. ข้าราชการที่ถูกร้องต่อ สตง. แน่نونว่าครึ่งหนึ่งตั้งใจที่จะทำผิด แต่อีกครึ่งหนึ่งไม่ได้ตั้งใจจะโกงเลย...เปิดกฎหมายก็แล้ว ตรวจสอบก็แล้ว ถามเขาก็แล้ว ทุกคนบอกทำได้ทำผิดจะเกิดผลถึงลำบากตรากตรำก็จำทนเกิดเป็นคนเมื่อทำผิดติดคุกเอย คือเปิดกฎหมายแล้วนึกว่าไม่ผิด แต่เกิดมันผิด ครึ่งหนึ่งเป็นแบบนั้น อธิบดีคนหนึ่งถูกฟ้องว่าผิด ม. ๑๕๗ อธิบดีคนนั้นมาร้องให้กลางศาลบอก “ศาลที่เคารพ ผมนี้มาเป็นอธิบดีคนที่แปด เจ็ดคนก่อนหน้าผมเขาก็ทำแบบนี้ทั้งนั้นไม่เห็นเป็นอะไร แล้วทำไมผมทำแบบเขา ผมถึงผิดเป็นสองมาตรฐาน” ศาลบอกว่า “มันผิดหมดทั้งเจ็ดคนนั้นแหละ แต่เจ็ดคนนั้นเกษียณไปแล้ว เหลือแต่คุณ... เขาจึงมาเอาผิดที่คุณ” “ก็ผมทำเหมือนเขา” “ก็ไม่เป็นไร มันก็ผิดเหมือนเขานั้นแหละ แต่วันนี้เขาจับคุณ เขาเล่นงานคุณ ถ้าเมื่อไหร่เขาบอกเจ็ดคนนั้นไม่ผิด คุณผิด แบบนี้เรียกเลือกปฏิบัติ แต่วันนี้กำลังบอกผิดทั้งเจ็ด แต่อีกเจ็ดเอาไว้วางกันทีหลัง คุณอยู่ตรงนี้ต่อหน้าศาล เอาคุณก่อน” เพราะฉะนั้น การอ้างว่าได้ทำตาม ๆ กันมา แก้วตัวไม่ขึ้น การทำผิดส่วนใหญ่ก็เพราะว่าทำตาม ๆ กันมา เพราะฉะนั้น ผมจึงบอกว่า ๕๐ เปอร์เซนต์ วันนี้ข้อที่บอกว่า ธรรมาภิบาลข้อที่หนึ่งทำอะไรให้ถูกต้องตามกฎหมาย “๕๐ เปอร์เซนต์ คือจงใจทำผิด รู้ทั้งรู้” “แต่อีก ๕๐ เปอร์เซนต์ คือนึกว่าทำถูก ก็บางคนเป็นอธิบดีแต่จบวิศวะจะไปรู้อะไรเรื่องกฎหมาย ผอ. โรงพยาบาล ก็เป็นหมอ จะไปรู้ได้ไงว่าการจัดซื้อจัดจ้างต้องทำอย่างไร ปลัดกระทรวงบางคนถึงเวลาก็ถามนิติกร ว่าทำได้ไหม นิติกรบอกว่าทำได้ ก็เชื่อมั่น เชื่อมมั่นเสร็จปรากฏทำไม่ได้ ก็ผิดกฎหมาย ผิดกฎหมายมันก็เท่ากับทำผิด ดังนั้นก่อนที่ท่านจะทำอะไร ๑. ตรวจสอบกฎหมายก่อนถ้าเห็นชัดว่าผิด ก็อย่าไปทำ อย่าไปเสี่ยง ถ้าตรวจสอบแล้วไม่มีอะไรห้าม ก็อย่าเชื่อใจตัวเอง สอบถามผู้รู้ ถ้าเรื่องใหญ่ ๆ สอบถามกฤษฎีกา สอบถามอัยการ แล้วเวลาถามอย่าสอบถามทางโทรศัพท์ถามแล้วไปอ้างว่าได้สอบถามผู้รู้แล้ว ปรัชญาโดยการยกโทรศัพท์ถาม ไอนั้นมันจะบอกว่า “เอ๊ะ เท่าที่จำได้ ไม่เคยถามนะครับ” ก็ใครจะมายอมติดคุกร่วมกับท่าน จึงต้องถาม ตอบกลับมาเป็นลายลักษณ์อักษรถึงจะใช้เป็นหลักฐานได้ อีกประเภทหนึ่งที่ผมบอกว่ายอันตรายเหมือนกันคือ เปิดกฎหมายแล้วกฎหมายบอกทำได้ ถามผู้รู้แล้ว ผู้รู้บอกว่าทำได้สบายใจแล้ว ลงมือทำ ขวย ถูกฟ้องศาลปกครอง ข้าราชการไม่น้อยเวลาถูกฟ้องศาลปกครอง ศาลก็จะตัดสินว่า “จริงอยู่ การกระทำของจำเลยทำไปโดยมีอำนาจ แต่เป็นการใช้อำนาจโดยปราศจากเหตุผลอันสมควร” ผมจึงขอเตือนว่า ๑. อย่าทำอะไรที่ไม่มีอำนาจ ๒. ปรัชญาผู้รู้ว่ามีอำนาจหรือไม่ ๓. ปรัชญาแล้วรู้ว่ามีอำนาจก็ต้องใช้อำนาจอย่างมีเหตุผล อย่าเหิมเกริมว่ามีอำนาจแล้วจะทำอะไรก็ได้ อาจจะมีอำนาจแต่ปราศจากเหตุผลอันสมควร แค่นี้ก็ผิดได้ ดังนั้น จะทำอะไรก็ต้องมีเหตุผลอันสมควร ถ้าจะสั่งอะไรไปก็ต้องแน่ใจว่าเป็นทางเลือกที่ดีที่สุด ชีวิตนี้เราอาจมาถึงทางเลือกที่ เลี้ยวซ้ายก็ได้ เลี้ยวขวาก็ได้ แล้วทำไมเราต้องเลี้ยวขวา ถ้าบังเอิญการแล้วขวานั้นมันถูก มันสมควร ท่านก็โชคดี แต่ถ้าวันหนึ่งมีคนมาฟ้องว่า

เลี้ยวซ้ายก็ได้ เลี้ยวขวาก็ได้ น่าจะเลี้ยวซ้าย แล้วท่านเลี้ยวขวา และการเลี้ยวขวามันทำให้สิ้นเปลืองกว่า เลี้ยวซ้าย การเลี้ยวขวาทำให้คนเดือดร้อนกว่าเลี้ยวซ้าย นั่นแปลว่า ไม่มีธรรมาภิบาล ผมพูดเรื่องนี้ เพราะผม กำลังจะบอกว่า บางครั้งคนเราทำโดยมีอำนาจ ทำโดยถูกกฎหมาย แต่ไม่มีธรรมาภิบาล แค่นี้ก็ช่วยได้ ช่วยใน ที่นี้อาจไม่ถึงขนาดติดคุก แต่ต้องยกเลิกคำสั่ง แล้วสั่งใหม่ แล้วถ้าการยกเลิกนั้นทำให้คนเดือดร้อน เขาก็อาจจะ มาฟ้องเราได้ ธรรมาภิบาลจึงสำคัญตรงนี้ ประเทศไทยมาถึงจุดนี้แล้วจุดที่ตึงเครียด แต่ถ้าไปถามอธิบดี ปลัดกระทรวง สมัยรุ่นเมื่อ ๑๐ - ๒๐ ปี เขาไม่นึกว่าจะมาเจอประโยคที่ศาลตัดสินว่า “จริงอยู่ แม้การกระทำของ จำเลยจะชอบด้วยกฎหมาย” โธ...คนเราถ้าชอบด้วยกฎหมายแล้วจะเอาอะไรอีก “จริงอยู่ แม้การกระทำของ จำเลยจะชอบด้วยกฎหมาย แต่เห็นได้ว่า การกระทำนั้นไม่มีธรรมาภิบาล” ปลัดกระทรวงคนหนึ่งร้องว่า “อะไรวะ ถูกกฎหมาย แล้วยังจะผิดอีก” ก็ใช่ไง ก็มันผิดหลักธรรมาภิบาล แล้วทำยังไงถึงจะไม่ผิดเลย...ก็คือ “การกระทำนี้ชอบด้วยกฎหมายและเห็นได้ว่ามีธรรมาภิบาล” นั่นแหละชนะเลิศ ...แต่ถ้าการกระทำที่มีชอบด้วย กฎหมาย ก็ไม่ต้องถามเรื่องธรรมาภิบาลละนะ ถ้าไม่ชอบด้วยกฎหมายก็เข้าคุก...“ถ้าชอบด้วยกฎหมายแต่ไม่มี ธรรมาภิบาลอาจไม่เข้าคุกแต่ที่สั่งไปเป็นโมฆะ ก็ต้องสั่งใหม่”

ผมขอเล่าเกร็ดความรู้ให้ฟัง เมื่อ ๑๐ ปีที่แล้ว ผมเป็นรองนายกรัฐมนตรีรอบแรก ผมเป็นประธาน กรรมการข้าราชการพลเรือน (ก.พ.) ก.พ. เปิดรับสมัครสอบคัดเลือกคนมารับราชการ ใครจบปริญญาตรีอยาก รับราชการมาสอบที่ ก.พ. เริ่มต้นคือสอบข้อเขียน ใครผ่านข้อเขียนมาสอบสัมภาษณ์ ใครผ่านสัมภาษณ์ไปรับ ราชการที่กระทรวงนั้น กระทรวงนี้ ตามที่คุณเลือก เด็กคนหนึ่งแกล้งไปสมัครสอบเป็นผู้หญิงด้วย สอบเสร็จแกล้ง ไปนั่งรอ นอนรอที่หน้าสำนักงาน ก.พ. เพื่อรอผลสอบข้อเขียนว่ามาหรือยัง เจ้าหน้าที่ ก.พ. เดินไปบอกว่า “หนู ไม่ต้องมานั่งรอหรอก กรรมการตรวจข้อสอบเขามาจาก จุฬาฯ ธรรมศาสตร์ นิติฯ รามคำแหง ข้อสอบมัน กระจายไปที่นั่น ที่นั่น เมื่อไหร่คะแนนตรวจเสร็จส่งกลับมา จึงจะรวมคะแนนและประกาศผลสอบได้ หนูอย่า มานั่งรออยู่เลย คะแนนมันยังไม่มา” เด็กคนนี้บอก “ไม่ได้ หนูต้องมาดูทุกวัน” แล้วแกล้งมานั่งรอ นอนรอ คะแนนก็ยังไม่มา จนวันหนึ่งเป็นวันศุกร์แกล้งไปดูคะแนนอีก เจ้าหน้าที่คนเดิมก็บอกว่า “หนู คะแนนมันมาแล้ว แต่มันยังไม่มาไม่ครบ จุฬาฯ กับนิติฯ ยังไม่ส่งมา” เด็กก็บอก “หนูต้องกลับไปเยี่ยมแม่ แม่หนูอยู่อุบลฯ ต้องนั่ง รถไฟไปอุบลฯ” เจ้าหน้าที่ก็บอกว่า “ไปเถอะ หนูทิ้งเบอร์โทรศัพท์ไว้ ถ้าคะแนนมาพี่จะโทรไปบอก” เด็กก็ให้ เบอร์โทรไว้แล้วขึ้นรถไฟไปหาแม่ที่อุบลฯ ในวันศุกร์ตอนเก้าโมงเช้า เวลาบ่ายโมงคะแนนสอบมาเจ้าหน้าที่รวม คะแนนเสร็จก็ปิดประกาศรายชื่อผู้ผ่านการสอบข้อเขียน ใครไม่มีชื่อคือตก ใครมีชื่อกรณมาสอบสัมภาษณ์ วันอังคาร เพราะพรุ่งนี้วันเสาร์ มะริณวันอาทิตย์ วันจันทร์หยุดชดเชย กรณมาสอบสัมภาษณ์วันอังคาร เวลา เก้าโมงเช้าถึงบ่ายสามโมงเย็น ใครไม่มาถือว่าสละสิทธิ์ เจ้าหน้าที่ได้โทรไปบอกเด็กซึ่งเป็นเบอร์โทรที่หอพักใน กรุงเทพฯ แต่เด็กเดินทางไปหาแม่ที่อุบลฯ แล้ว จึงไม่มีใครรับและเด็กคนนี้ก็ไม่มีเบอร์มือถือ เมื่อเจ้าหน้าที่โทร ไปไม่มีคนรับ ก็ถือว่าได้โทรแล้ว วันอังคารเด็กกลับจากอุบลฯ มาถึงกรุงเทพฯ บ่ายสองโมง นั่งแท็กซี่จากหัวลำโพง ไป ก.พ. ถึง ก.พ. บ่ายสามโมงสิบนาที เห็นชื่อตัวเองก็ดีใจจะวิ่งเข้าไปสอบสัมภาษณ์ เจ้าหน้าที่บอก “เข้าไปแล้ว กรรมการเขากลับหมดแล้ว” “แล้วหนูทำไงคะ” “ก็หนูไม่มาตามเวลาที่กำหนด ถือว่าสละสิทธิ์” “ก็หนูทิ้งเบอร์ โทรศัพท์ไว้แล้ว” “ฉันทิ้งโทรแล้ว ทำไมหนูถึงไม่รับ” “หนูกลับบ้าน” “ใครใช้ให้เธอกลับ” “หนูกลับไปเยี่ยมแม่” “ก็แม่เธอ ไม่ใช่แม่ฉัน” “แล้วหนูจะทำยังไง” “ก็แปลว่าหนูตก สละสิทธิ์ กรรมการเขาถอนป้ายสามโมง ถึงเวลาเขาก็กลับแล้ว” “แล้วหนูจะทำยังไง” “หนูมาสอบใหม่ปีหน้า แล้วคราวนี้อะไรไปอุบลฯ อีก” เด็กก็เอา แต่ร้องไห้อยู่หน้า ก.พ. ทันใดนั้นก็มืดตามาโปรดคือผู้ปรารถนาดี เดินมาเห็นร้องไห้อยู่ก็บอก “หนู ฟ้องมันเลย” “ฟ้องใคร” “ฟ้องประธาน ก.พ. นั่นแหละ” ผมเป็นประธาน ก.พ. เป็นจำเลยที่หนึ่ง กรรมการ ก.พ. ทั้งหมด เป็นจำเลยที่สอง สำนักงาน ก.พ. จำเลยที่สาม แก่ฟ้องหมดเลย เพราะศาลปกครองฟ้องง่าย เดินเข้าไปไม่ต้อง พุดอะไรมาก หนังสือสักตัวก็ไม่ต้องเขียน ปากกาสักด้ามก็ไม่ต้องพก เดินเข้าไปร้องไห้ เจ้าหน้าที่ก็ฉีกกระดาษ แล้วก็เขียน ๆ ตาม แล้วก็ยื่นฟ้องให้เราเซ็นชื่อ รอฟังศาลตัดสิน คดีนี้ขึ้นไปถึงศาลปกครองสูงสุด ผมไม่รู้เรื่อง รู้ราว...เป็นจำเลยที่หนึ่ง ไม่ได้ไปปิดประกาศ ไม่ได้ไปสัมภาษณ์อะไรเลย ต้องรับผิดชอบในฐานะเป็นประธานฯ

ศาลปกครองสูงสุดตัดสินว่า “จริงอยู่ แม้เห็นได้ว่าสำนักงาน ก.พ. มีอำนาจตามกฎหมาย แต่การที่มีอำนาจตามกฎหมายนั้น ไม่ได้แปลว่าจะใช้อำนาจทำอะไรก็ได้ตามใจชอบเพราะจะต้องมีธรรมาภิบาลด้วย ธรรมาภิบาล คือการใช้อำนาจตามกฎหมาย ต้องมีเหตุผลอันสมควร การประกาศผลสอบในวันศุกร์ หยุดเสาร์ อาทิตย์ จันทร์ และอังคารโผล่มาสัมภาษณ์เลย เป็นการให้เวลาน้อยเกินไป โดยไม่มีความเหมาะสม ไม่มีเหตุอันสมควร จึงให้ยกเลิกการประกาศผลสอบทั้งหมด และปิดประกาศใหม่ และให้เวลาอย่างน้อยหนึ่งเดือนจึงจะสอบสัมภาษณ์ได้” สรุปว่าต้องยกเลิกการสอบสัมภาษณ์ แต่มอง ๆ แล้วเรื่องนี้ไม่มีอะไรมาก ไม่ติดคุก ยกเลิกผลสอบแล้วปิดประกาศใหม่ คราวนี้ล่อไปสองเดือนแล้วค่อยมาใหม่ ท่านว่าศาลปกครองตัดสินแบบนี้ถูกไหม เป็นธรรมไหม ถ้าเรารู้ว่าเป็นธรรม เราก็อำไปทำตรงกันข้าม ถ้าท่านบอกว่าเป็นธรรม แปลว่าท่านเริ่มเข้าใจแล้วว่า ธรรมาภิบาล แปลว่าอะไร อย่าลืมนะประโยคแรกศาลเริ่มว่า “จริงอยู่ แม้ ก.พ. มีอำนาจตามกฎหมาย แต่เห็นได้ชัดว่า ไม่มีธรรมาภิบาล” ตกลงเด็กคนนี้ได้ปิดประกาศใหม่ก็มีชื่อเข้าสอบ ได้สอบสัมภาษณ์ แต่ห้ามถามว่าสุดท้ายผ่านสอบสัมภาษณ์หรือไม่ อันนั้นมันอีกเรื่องหนึ่ง

เรื่องที่สอง สำนักงานอัยการสูงสุดประกาศรับสมัครคัดเลือกคนเป็นอัยการ กติกา คือ ต้องมาตรวจโรค ถ้าตกตรวจโรค กลับบ้าน ถ้าผ่านตรวจโรค สุขภาพดี ไปสอบข้อเขียนกฎหมาย ผ่านข้อเขียนไปสอบสัมภาษณ์ ผ่านสัมภาษณ์เป็นอัยการ ผู้ชายคนหนึ่งตรวจโรค หมอลงมติเอกฉันท์ว่าเป็นโปลิโอ เพราะโปลิโอนั้น เขาห้ามเป็นอัยการมาห้าสิบปีแล้ว ตก ไอ้หมอนี้เก่ง พอประกาศว่าตกปั๊บ มันยื่นเรื่องต่อศาลฟ้องอัยการทันที สำนักงานอัยการสูงสุด จำเลยที่หนึ่ง อัยการสูงสุด จำเลยที่สอง ขอให้ศาลเพิกถอนคำสั่งเพิกถอนสิทธิการเป็นอัยการ แต่เรื่องนี้ศาลปกครองสูงสุดตัดสินว่า “จริงอยู่ แม้สำนักงานอัยการสูงสุดจะมีอำนาจตามกฎหมาย ที่ระบุโรคใดเป็นโรคต้องห้ามก็ได้แต่ศาลเห็นว่า การให้โปลิโอเป็นโรคต้องห้ามใน พ.ศ. นี้ มันต่างจากเมื่อห้าสิบปีที่แล้ว” สิทธิห้าสิบปีก่อนโปลิโออาจจะเป็นโรคอันตราย ไม่สง่างาม ใครเป็นต้องไปเดินกะเผลกกะเผลกสวมนเสื้อครุฑว่าความมันไม่เทห์ แต่วันนี้ตำแหน่งอัยการไม่ได้มีหน้าที่ว่าความอย่างเดียว นั่งหีบขาอยู่ที่โต๊ะก็ไม่มีใครรู้หรือกว่าเป็นโปลิโอ นั่งตรวจสัญญาก็ได้ ให้คำแนะนำกฎหมายก็ได้ แล้วทำไมต้องเอาโปลิโอมาเป็นข้อห้ามในการเข้าทำงานด้วย ดังนั้น “การกำหนดให้โปลิโอเป็นโรคต้องห้าม จึงปราศจากเหตุผลอันสมควร ให้ยกเลิกการประกาศตรวจโรคแล้วตรวจใหม่” อ้าว...ตรวจใหม่มันก็ผ่านสิครับ อีกเจ็ดวันต่อมา ศาลก็มีประกาศ...เพราะศาลก็ขึ้นทะเบียนโปลิโอเป็นโรคต้องห้ามเป็นผู้พิพากษา ยกเลิกโปลิโอ ตกลงเลิกกันหมด นี่ไง ธรรมาภิบาล ถ้าท่านถูกฟ้อง เวลาไปฟังคำพิพากษา ระวังนะเมื่อไหร่ที่ศาลขึ้นต้นด้วยคำว่า “จริงอยู่ แม้เห็นได้ว่า...” ท่านต้องทำใจว่า “กูโดนแล้ว” เพราะมันจะตามมาด้วยคำว่า “จริงอยู่แม้จะมีอำนาจตามกฎหมาย แต่ไม่มีธรรมาภิบาล” ที่เล่ามานี้คือธรรมาภิบาลข้อที่ ๑

ข้อที่ ๒ หลักความโปร่งใส คือ ทำอะไรโปร่งใส ไม่ต้องลับ ลับมาก ลับที่สุด ถ้ามันลับจริง ๆ ก็เก็บไว้ก่อนแต่วันหนึ่งจะต้องเปิดเผย หรือจะต้องมีวิธีเปิดเผยให้คนนั้นดู คนนี้ดู คนอื่นไม่เกี่ยวข้องไม่ต้องดู

ข้อที่ ๓ ธรรมาภิบาลนั้น จะทำอะไรก็ตามต้องมีความรับผิดชอบ คือ ถ้าผิดก็ต้องแก้ไข รับผิดชอบ คือทำอะไรลงไปแล้วมันใจว่าถูกต้องยืนยันว่าถูก อย่าโลเลเปลี่ยนไปเปลี่ยนมา

ข้อที่ ๔ ธรรมาภิบาลนั้น จะต้องมีส่วนร่วม คือ ฟังคนโน้น คนนั้น คนนี้ให้มีส่วนร่วม โดยเฉพาะคนที่เขาได้รับผลกระทบ คนที่เขากระเทือน ก.ธ.จ. จะช่วยได้มาก เวลาที่จังหวัดออกกระเบียบอะไรมา ท่านสามารถเอาไปถามชาวบ้านได้ว่าเห็นยังไง ได้ยังไงเอากลับมาบอกจังหวัดได้ว่าที่ท่านผู้ว่าฯ คิดจะทำเรื่องนี้แล้วคุยกันว่าดีไม่ดีหนาเนี่ย กระผม/ดิฉันไปสอบถามประชาชนแล้ว เขาบอกว่ามันยังงัยอยู่นะ แต่ถ้าไปบอกจังหวัดแล้ว..เขาไม่เชื่ออีกซังเขา เราได้ทำหน้าที่ของเราแล้ว ก.ธ.จ. มีไว้ทำหน้าที่อย่างนี้ คือเพื่อจะสร้างธรรมาภิบาลอย่างนี้ แล้วในบรรดาธรรมาภิบาล ๖ ข้อนี้ เรื่องการมีส่วนร่วมท่านทำได้ดีที่สุด โดยเฉพาะถ้าท่านมีเครือข่ายด้วย ท่านมีพันธมิตรด้วย

ข้อที่ ๕ ธรรมชาติบาสก็คือ ทำอะไรก็ตามต้องคุ้มทุน คุ้มค่า คุ้มเวลา ประหยัด คือประหยัดทั้งเงิน ทั้งเวลา ประหยัดทั้งเงินหลวงและประหยัดทั้งเงินชาวบ้าน มีผู้ว่าราชการจังหวัดหนึ่ง ผมไปตรวจราชการ ท่านมาเล่าให้ผมฟัง “ก.ธ.จ. จังหวัดผมนี้ดีมากเลยครับ จังหวัดคิดโครงการหนึ่งประหยัดงบประมาณไปได้มาก ผมก็ภูมิใจว่ามันประหยัดงบหลวงไปได้มาก” จนวันหนึ่ง ก.ธ.จ. จังหวัดเขามาบอกผมว่า “ท่านผู้ว่าฯ อันที่มัน ประหยัดงบหลวงนี้มันประหยัดจริงแต่มันไปสร้างภาระแก่ชาวบ้าน มันไปเปลืองค่าเดินทางของชาวบ้าน หลวงนะประหยัดแต่ชาวบ้านนะลำบาก เพราะฉะนั้นท่านเอาไปชั่งน้ำหนักให้ดีๆ เพราะคำว่าธรรมชาติบาสนั้น มันไม่ได้แปลว่าประหยัดเงินหลวงแต่สร้างภาระชาวบ้าน ธรรมชาติบาสนั้นต้องประหยัดทั้งเงินหลวงและเงิน ชาวบ้าน แต่ถ้าต้องเลือกเอาอย่างหนึ่งก็ต้องชั่งน้ำหนักให้ดีๆ” ท่านผู้ว่าฯ บอกว่า “เนี่ย..พอเขามาบอก ผมก็ปึ้ง ขึ้นมาทันที เออจริง จันเราก็เปลี่ยนใหม่สุดท้ายแทนที่จะให้ประชาชนมาติดต่อ เจ้าหน้าที่จังหวัดก็เดินสาย ออกไปพบประชาชนเอง” ซึ่งก็ประหยัดเงินหลวงและประหยัดเงินชาวบ้านด้วย อย่างนั้นมัน...วิน...วิน กันด้วยทั้งคู่ วินวิน แปลว่าชนะกับชนะ อย่างนี้เป็นธรรมชาติบาสร้อยเปอร์เซ็นต์ เป็นต้น ท่านผู้ว่าฯ อุดสำหมาเล่าให้ผมฟัง เพื่อจะชม ก.ธ.จ. จังหวัดท่าน ผมบอกว่า ผมไม่ชม ก.ธ.จ. จังหวัดท่าน แต่ผมกำลังจะชมท่าน และไปไหนผมก็ จะชมท่านว่า ผู้ว่าฯ ที่เปิดใจรับฟัง...แล้วกล้ารับผิดชอบ...กล้าเปลี่ยน... ผมจึงขอชมผู้ว่าฯ

ข้อสุดท้ายของธรรมชาติบาสก็คือความซื่อสัตย์สุจริต ซื่อสัตย์สุจริตนั้นแปลอันดับแรกคือ ไม่คดโกง แปลอันดับที่สอง อย่างว่าแต่ไม่คดโกงเลยถึงแม้จะไม่คดโกง ท่านก็ต้องมีอีกสิ่งหนึ่งตามมาด้วย เรามีคำอยู่สองคำ คือคำว่า “ทุจริต” กับคำว่า “ประพฤติมิชอบ” สองคำนี้คนละเรื่องกัน เราจะพูดว่า ต้องมีความสุจริตประพฤติมิชอบ ข้าราชการต้องไม่ทุจริตและละเว้นการประพฤติมิชอบ เราไม่พูดคำว่าทุจริตคำเดียวนะ เพราะทุจริตมันเรื่องหนึ่ง ประพฤติมิชอบเป็นอีกเรื่องหนึ่ง ประพฤติมิชอบนั้นอาจจะไม่ใช่ทุจริต ทุจริตนะแปลว่าโกง ประพฤติมิชอบไม่ได้ แปลว่าโกง แต่มันทำสิ่งซึ่งไม่ควรทำ มันก็คล้าย ๆ โกงนั้นแหละ แต่มันไม่เห็นภาพว่าโกง เอาเงินหลวงมาใช้ ทุจริต รับสินบนทุจริต ถ้ามต่อไปว่า เอาลูกตัวเอาน้องเอาพี่ตัวเข้าไปทำงาน หรือเอาลูกตัว เอาน้องตัว เอาญาติตัว ไปรับงานหลวง แล้วรับงานในลักษณะประมุขกันธรรมดาที่แหละแล้วก็ไม่มีมีการจ่ายเงินจ่ายทองอะไรอีก อย่างนี้ มันอาจจะไม่ใช่ทุจริต แต่มันกลายเป็นความประพฤติมิชอบ หรือบางเรื่องผลประโยชน์ส่วนตัวกับผลประโยชน์ ส่วนรวมมันขัดกัน มันไม่ใช่ทุจริตในความหมายของคำว่าโกง แต่มันคือการประพฤติมิชอบ ผมจึงห่วงเรื่องทุจริต ๕๐ เปอร์เซ็นต์ แต่ห่วงเรื่องการประพฤติมิชอบอีก ๕๐ เปอร์เซ็นต์ เพราะมันหมิ่นเหม่แล้วเรามักจะเผลอเผลอ มักจะลืมนึกจะพลาด แล้วพอพลาดมันก็ผิดติดคุกด้วยนะ มาตรา ๑๕๗ นะเขาไม่ได้เอาผิดเพราะทุจริตอย่างเดียว เขาเอาผิดเพราะประพฤติมิชอบด้วย ป.ป.ช. เขาไม่ได้ดูเรื่องทุจริตอย่างเดียวแต่ดูเรื่องประพฤติมิชอบด้วย วันนี้มีกฎหมายฉบับหนึ่งอยู่ในสภานิติบัญญัติแห่งชาติคือ “พ.ร.บ. จัดซื้อจัดจ้างและการบริการพัสดุภาครัฐ...” การจัดซื้อจัดจ้างที่เรารู้จักในประเทศไทยต้องเปลี่ยนหมดเพราะมันจะต้องใช้กฎหมายใหม่ วิธีจัดซื้อจัดจ้างที่เคยทำได้...อาจจะทำไม่ได้ตามกฎหมายใหม่ ท่านต้องเตรียมตัวไว้ด้วยเมื่อกฎหมายจัดซื้อจัดจ้างออกใช้ต้องทำความเข้าใจกับมันให้ดีๆ แล้วโทษแรงด้วย กฎหมายอีกฉบับหนึ่งที่กำลังจะเข้าสภาฯ คือ “พระราชบัญญัติวินัย การเงินการคลังภาครัฐ” อันนี้เขาบอกเลยว่าการใช้เงินหลวงต้องมีวินัยจะเอาเงินหลวงไปใช้หาเสียงประชานิยม ลดแลกแจกแถมอย่างเมื่อก่อน เพื่อให้ได้คะแนนเสียงมาเข้าตัวไม่ว่าจะเป็น อบต. อบจ. หรือเป็นรัฐบาล จะทำ ไม่ได้อีกต่อไป กฎหมายฉบับนี้ผมถือว่าเป็นฉบับที่น่ากลัวที่สุดในประเทศไทย ถ้ารัฐธรรมนูญฉบับนี้บอกว่า ปราบโกงมันก็ปราบได้จริงนะครับ แต่จะเน้นการปราบนักการเมืองโกง แต่กฎหมายที่ผมกำลังจะพูดมันปราบ โกงตั้งแต่ต้นถนัดการเมืองลงมาจากกระทั่งถึงเจ้าหน้าที่ซึ่งสามสี่ลงมาจากกระทั่งถึงคนที่ไม่ได้เป็นข้าราชการแต่ไป เป็นกรรมการอะไรของรัฐรวมทั้งเป็น ก.ธ.จ. ด้วย ซึ่งถือว่าเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐชนิดหนึ่งด้วย ไม่รู้หะ...ใครเป็น กรรมการอะไรแล้วรับเบี้ยประชุมหลวงเขาถือว่าเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐด้วย จะต้องปฏิบัติตามกฎหมายฉบับที่ ผมยังไม่ได้เอ่ยชื่อ...ด้วย หลายท่านอาจจะบอกว่ารีบๆ บอกชื่อเถอะ.... ไม่ต้องตกใจครับ “สุจริตคือเกาะบัง ศาสตร์พ้อง” จำได้ไหมครับ รัชการที่ ๕ ท่านเขียนไว้ “ความรู้คู่เปรียบด้วย กำลังกายแสด สุจริตคือเกาะบัง ศาสตร์พ้อง ปัญญาประดุจดั่งอาวุธ กุศลดีต่างโล่ป้อง อาจแกลวกกลางสนาม” สุจริตแล้วมันคุ้มกันเราได้

ไม่ชาตินี้ก็ชาติหน้า กฎหมายฉบับที่พูดถึงนี้มีชื่อว่า “ร่าง...พระราชบัญญัติ ว่าด้วยความผิดอันเกิดจากผลประโยชน์ส่วนตนขัดกับผลประโยชน์ส่วนรวม” กฎหมายนี้สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ หรือ สปท. เป็นคนร่างขึ้น ร่างแล้วก็ส่งมาให้รัฐบาลเสนอสภาฯ รัฐบาลก็ส่งให้กฤษฎีกาตรวจ กฤษฎีกาก็ตั้งคณะกรรมการขึ้นมาชุดหนึ่งขึ้นมาตรวจ อาจารย์บรรศักดิ์ อุวัฒน์ เป็นประธาน ผมเป็นกรรมการ ประธานศาลฎีกาคนปัจจุบันก็เป็นกรรมการ อัยการสูงสุดก็เป็นกรรมการ รองประธานศาลฎีกาก็เป็นกรรมการ ครูบาอาจารย์ นักวิชาการก็เป็นกรรมการ ช่วยกันพิจารณาปรับปรุงจนเสร็จเรียบร้อย ผมเป็นกรรมการดูเสร็จผมก็ถอนหายใจ คิดว่า....เจ้าหน้าที่ของรัฐที่เคยระวังอย่างไร...ต่อไปนี่ต้องระวังกว่าเดิมสิบเท่า...กลัวอยู่เหมือนกันว่ากฎหมายฉบับนี้อาจจะทำให้ข้าราชการเกียจคร้านเพราะวิธีปลดปล่อยที่สุดคืออยู่เฉย ๆ อย่าไปทำอะไร เพราะพอทำอะไร มันก็จะเสี่ยง แต่ความจริงมันไม่ถึงขนาดนั้นหรอกอย่าตกใจครับ ไม่มีใครเขาออกกฎหมายมาเพื่อที่จะทำให้ชาวบ้านเดือดร้อน แล้วรัฐบาลเองก็เป็นเจ้าหน้าที่...ตัวเองก็ต้องเดือดร้อนด้วยใช่ไหม เพราะฉะนั้นมันมีข้อยกเว้นเยอะ มีกำหนดเวลาและมีเงื่อนไข ขอยกตัวอย่างให้ฟัง กฎหมายฉบับนี้เขาจะให้หน่วยงาน ๒ หน่วยมาเป็นผู้ใช้กฎหมายนี้เอกซเรย์เจ้าหน้าที่ หน่วยหนึ่งก็คือ สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินของท่านพิชิตฐิติและอีกหน่วยหนึ่งก็คือ ป.ป.ช. สองหน่วยนี้จะถือแว่นขยายคนละอันเอาไว้ส่องเจ้าหน้าที่ คำว่าส่องเจ้าหน้าที่คือส่องกรรมการด้วยนะ ถ้าไม่ผิดมันก็ไม่ผิด ถ้าผิดเขาจะมีการเตือน ถ้าเตือนแล้วยังทำอีก...มันก็จะผิดตัวอย่างเช่น คนเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งผมขออย่าอีกทีว่าเจ้าหน้าที่นี้รวมถึงกรรมการด้วย ต้องพูดบ่อย ๆ กลัวท่านจะลืมเพราะ ก.ธ.จ. ก็เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ ถ้าได้รับของขวัญ อะไรก็ตามมาจากที่ไหน เกินจากมูลค่าที่ ป.ป.ช. กำหนด สมมุติ ป.ป.ช. กำหนดราคาไม่เกินสามพันบาท แม้เขาจะบอกว่าให้เป็นส่วนตัว ถ้าได้รับให้ส่งคืนหน่วยงานของรัฐที่ตัวเองสังกัด อย่างเช่นท่านเป็น ก.ธ.จ. สงขลา ไปดูงานที่จังหวัดสุราษฎร์ฯ ก.ธ.จ. สุราษฎร์ฯ เขามีของขวัญมาให้มูลค่าเกินสามพันบาท ท่านต้องส่งคืนสำนักงานสงขลาทันทีภายในสามสิบวัน มิฉะนั้นมีความผิด ถ้าส่งคืนแล้วไม่ผิด แต่ทางที่ดีไม่ต้องไปรับมันก็ไม่ต้องไปยุ่งส่ง ถ้ารับก็ถามว่าเท่าไร ถ้าเขาบอกว่าสามพันห้า...ท่านก็บอกว่าหักออกสักครึ่งหนึ่งมันจะได้เหลือไม่ถึงสามพัน แล้วยุ่งมากคุณเอาคืนไปเถอะ มาทางไหนไปทางนั้นอย่ามายุ่งกับผม ถ้ารับมาโดยไม่รู้ว่าที่บาทนี้กว่าพันเดียวกลับมาถึงบ้านเปิดห่อออกดูเหยียดแล้วหมิ่นหนึ่งนี้หว่า ก็อย่าหักเอาไว้สามพัน อีกเจ็ดพันคืน คืนมันไปทั้งหมดแล้วพันผิด นี่ตัวอย่าง

ขอยกอีกสักตัวอย่าง เจ้าหน้าที่ของรัฐจะเสนอกฎหมายหรือโปรเจกต์หรืออะไรก็ตามที่เป็นประโยชน์แก่ตน เป็นประโยชน์แก่คนอื่นรวมทั้งญาติ พี่น้อง มากกว่าประโยชน์ส่วนรวม...ห้ามเสนอ ใครเสนอต่อให้คนเสนอเป็นแค่สามก็มีความผิด ก็มันเป็นโปรเจกต์จำเป็นต้องเสนอ...ให้คนอื่นเสนอเราอย่าเสนอ...เพราะอะไร...เพราะลูกเราได้ประโยชน์ด้วย...ให้คนอื่นได้ประโยชน์แล้วลูกเราได้ประโยชน์ใหม่... ได้ แล้วลูกเราได้ประโยชน์มากกว่าคนอื่นใหม่... ได้ เพราะเป็นคนประมุขเรื่องนี้...อย่าทำ ถ้าลูกเราก็ได้ประโยชน์คนอื่นก็ได้ประโยชน์ คนอื่นได้มากกว่าไม่เป็นไร ท่านเข้าใจใช่ไหม หรืออีกมาตรการหนึ่ง ห้ามใช้ทรัพย์สินของหลวง โอ! คำนี้คำเดียวเท่านั้นแหละครอบจักรวาลเลยนะ ห้ามใช้ทรัพย์สินของหลวงเพื่อประโยชน์ส่วนตัว เพราะมันมีความหมายตั้งแต่เอารถหลวงมาใช้ส่วนตัว เลยไปจนกระทั่งเอาซองขาวตราครุฑใส่เงินเอาไปให้งานแต่งงาน ก็ถือว่าใช้ทรัพย์สินของหลวงเพื่อส่วนตัวแล้วผิดไหม ผิด ข้าราชการมาทำงานตอนเช้าเสียบปลั๊กโทรศัพท์มือถือชาร์ตไฟที่กรมก็ถือว่าใช้ทรัพย์สินหลวงผิดไหม ผิด ก็มันใช้ก็เขาเขียนสั้น ๆ ว่า ห้ามใช้ทรัพย์สินหลวงเพื่อประโยชน์ส่วนตัว ก็ไฟหลวงมันทรัพย์สินหลวงไหมละ ใช่ ของตราครุฑทรัพย์สินหลวงไหมละ ใช่ รถยนต์หลวงมันทรัพย์สินหลวงไหมละ ใช่ คอมพิวเตอร์ของหลวงไหมละ ใช่ ก็ผิดหมด อย่างนี้ไม่ต้องทำอะไรเลยละสิ... ท่านอย่าฟังตกใจ เขามีข้อยกเว้น ข้อยกเว้นเขาบอกว่า ในกรณีใดที่ใช้ทรัพย์สินหลวงเป็นเรื่องเล็กน้อย ผู้นั้นไม่มีความผิด อย่างไรเรียกว่าเล็กน้อย ให้แต่ละส่วนราชการออกระเบียบล่วงหน้าว่า อย่างนี้หนได้ อย่างนี้เล็กน้อย ในกรณีที่ไม่มีออกระเบียบให้คณะรัฐมนตรีออกระเบียบกลางใช้ทั้งหมด อย่างเช่นอาจจะกำหนดว่าให้ชาร์ตไฟได้วันละสามนาทีก่อนเที่ยงตอนเช้า สมมุติเพราะบางคนอาจเอาโทรศัพท์ของญาติพี่น้องมาเป็นสิบเครื่อง แล้วชาร์ตตั้งแต่แปดโมงเช้ายันสี่โมงเย็น....ของตราครุฑเองก็เถอะ บางทีเขาเขียนจดหมายมาถึงเรา

เรียนนายวิษณุ เครืองาม แล้วทำไมเราต้องทิ้ง บ้ายนี้ผมไปงานแต่งงานผมก็เอาจดหมายออกเอาสตางค์ใส่ซอง แล้วชื่อนายวิษณุ ฯ ก็อยู่บนหน้าซอง ผมก็เอาไปให้เขาที่งานแต่งงาน มันก็รีไซเคิล มันก็ไม่ได้เดือดร้อนอะไร เพราะดีกว่าทิ้ง เพราะฉะนั้น อาจจะออกระเบียบก็ได้ว่าขนาดไหนยอมได้ เช่น ให้ใช้ซองตราครุฑไม่เกิน ๓ ซอง และที่เล่าให้ฟังนี้อาจจะเล่าเวอร์ แต่ต้องการให้รู้ว่าจะมีกฎหมายนี้ออกมา หรืออีกมาตรหนึ่งบอกว่า ป.ป.ช. อาจจะกำหนดให้ตำแหน่งใดเป็นตำแหน่งซึ่งใครมาดำรงตำแหน่งนั้น เมื่อพ้นจากตำแหน่งนั้นไปแล้วห้ามไปเป็น กรรมการ หรือที่ปรึกษา หรือลูกจ้างของธุรกิจเอกชน ซึ่งเป็นกิจการที่ตนเคยกำกับ ดูแล ควบคุม ตรวจสอบ หรือเคยดำเนินการนั้น ๆ มาก่อน ห้ามไปดำรงตำแหน่งอย่างนั้นภายใน ๒ ปี เมื่อพ้นจากตำแหน่ง เช่น รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังซึ่งต้องทำงานกับธนาคาร พอพ้นจากตำแหน่งรัฐมนตรีฯ จะไปเป็น กรรมการธนาคารฯ ไม่ได้ ๒ ปี หรือใครที่เป็นรัฐมนตรี หรือเป็นปลัดกระทรวง หรือเป็นอธิบดี และถ้าเป็น อธิบดีสรรพรดูแล้วไม่ต้องทำอะไรเลยภายใน ๒ ปีนั้น เพราะไปยุ่งกับบริษัทไหนก็ตามที่ ล้วนแต่เสียภาษี ที่แถมกันทั้งนั้น เพราะฉะนั้นอธิบดีสรรพรพ้นจากอธิบดีสรรพร ควรจะบวชสัก ๒ ปี แล้วค่อยสึกมาเป็น ประธานบริษัท เพราะอยู่บริษัทไหนก็เกี่ยวกับภาษีทั้งนั้น ผู้พิพากษาคนหนึ่งเห็นกฎหมายนี้เข้า ตกใจ ถ้าสมมติ ว่าผมเคยเป็นผู้พิพากษาเมื่อ ๓๐ ปีที่แล้ว ตัดสินคดีบริษัทหนึ่ง แล้วตัดสินว่าบริษัทนั้นผิดด้วย ๓๐ ปีผ่านไป จนผมขึ้นไปอยู่ศาลฎีกาหมดแล้ว เกษียณอายุแล้วผมจะไปเป็นที่ปรึกษากฎหมายบริษัทนั้น ที่ผมเคยตัดสินคดี เขาเมื่อ ๓๐ ปีก่อน เป็นที่ปรึกษาได้ไหม ตอบว่า เป็นไม่ได้ เพราะเคยดำเนินคดีกับบริษัทนั้นมาแล้ว ต้องรอไว้ ๒ ปี นี่แหละครับคือ กฎหมายว่าด้วยความขัดกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนกับผลประโยชน์ส่วนรวม กฎหมายอย่างนี้มีประโยชน์อย่างไร ประโยชน์ในการสร้างจิตสำนึก สร้างทัศนคติให้ทุกคนรู้ว่าประเทศไทยมีเครื่อง เอ็กเรย์ตรวจสอบ มีเรื่องต้องระวัง บ้านเมืองเราที่ผ่านมาอยู่ด้วยความประมาทมามากแล้ว อยู่กันด้วยความ “ช่าง มันเถอะ” อยู่กันด้วยคำว่า “เล็กน้อย” อยู่กันด้วยคำว่า “ใคร ๆ เขาก็ทำกัน” เมื่อเวลาที่เกิดเรื่อง แต่เมื่อไหร่ที่ รู้สึกว่า มันไม่ใช่ช่างมันแล้วนะ มันไม่ใช่ใคร ๆ ก็ทำนะ เพราะใครทำก็โดนทั้งนั้นนะ หรือใครทำแล้วไม่โดนก็ถือว่าโชคดี แต่เราทำเราอาจจะไม่รอดนะ และอย่างน้อยเราต้องรู้สึกว่า จริงอยู่แม้จะมีอำนาจ แต่ช่วยคิดกันหน่อย ว่ามี “ธรรมาภิบาล” หรือไม่ ถ้าไม่มีท่านก็ทำไม่ได้ ถ้ารู้สึกกันอย่างนี้ทั้งประเทศ บ้านเมืองจะดีขึ้น ที่นี้คำว่า “บ้านเมืองจะดีขึ้น” เราเคยคิดและเข้าใจผิดกันมานานว่า การที่บ้านเมืองจะดีขึ้น การที่คนจะไม่โกง การที่จะมีธรรมาภิบาล เป็นเรื่องของเจ้าหน้าที่ เป็นเรื่องของรัฐ ดำรงไว้ทำไม...จับสิ ที่โกงภาษีกันนะ สรรพากรมีไว้ทำไม...ทำไมไม่ไปตรวจล่ะ ที่หนีภาษีศุลกากร....ศุลกากรมีไว้ทำไม...ทำไมไม่ไปจัดการล่ะ... แล้วหน่วยงานของรัฐที่ใช้เงินผิดประเภท สตง. มีไว้ทำไม...ทำไมไม่ไปตรวจล่ะ ถ้าทุจริตก็โกงกัน แล้วทำไม ป.ป.ช. กับ ป.ป.ท. ไม่ไปตรวจล่ะ เรามักจะนึกอย่างนั้น แต่เราลืมนึกไปว่าทั้งหมดในฐานะที่เป็นประชาชน เป็นประชาสังคม เป็นภาคธุรกิจเอกชน ทำไมไม่นึกบ้างว่าแล้วเราจะมีส่วนช่วยอย่างไรได้บ้าง เจ้าหน้าที่ของรัฐ ดำรง ทหาร พลเรือน ลูกจ้าง รัฐวิสาหกิจ คนที่กินเงินหลวงไม่ว่าจะกินเงินเดือนหรือเบี้ยประชุมในประเทศไทย มีอยู่ ๓ ล้านคนเท่านั้น ๓ ล้านคนสำหรับประชากรทั้งประเทศไทยที่มีอยู่ ๗๐ ล้านคน เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ ๓ ล้านคน แต่หน่วยที่ทำหน้าที่ตรวจสอบก็ไม่สามารถที่จะสอดส่องได้ทั่วประเทศ จึงต้องอาศัยแนวร่วม เครือข่าย พันมิตร ด้วยเหตุนี้เราได้ตั้ง ก.ธ.จ. จังหวัดขึ้นมาเพื่อช่วยอีกแรงหนึ่งในการที่จะสอดส่อง ตักเตือน แนะนำ แนะนำว่าอย่าละเมิดหลักธรรมาภิบาล พูดอย่างนี้ไม่ได้แปลว่า ตั้งทำจับผิด หรือจังหวัดไม่มีธรรมาภิบาล จังหวัดหรือข้าราชการ กลัวการกระทำผิดละเมิดธรรมาภิบาลอยู่แล้ว เพราะเวลาผิดเขาผิด เวลาติดคุกเขาติดคุก เวลาถูกย้ายเขาถูกย้าย เขามีข้อต้องระวังอยู่แล้ว แต่คนเราสืบทอดรู้พลาด นักปราชญ์ยังรู้พลั้ง บางครั้ง ทำไปด้วยเจตนาดี นึกว่ามันดี อย่างนี้แหละต้องมีภาคประชาชนมาบอกว่า ขอประทานโทษเถอะ ที่ท่านนึกว่ามันดี แต่หน้าที่ของท่านคือบอกกับจังหวัดว่า “จริงอยู่แม้จังหวัดจะ.....แต่.....” เท่านั้นจังหวัด เขาก็เอาไปคิดเอง เราต้องการให้เกิดภาพการทำงานแบบนี้ เพราะฉะนั้น นี่คือนิยามของประชาชนที่มีต่อการ เสริมสร้างธรรมาภิบาล ถ้า ๗๖ จังหวัดรวมทั้งกรุงเทพฯ ขึ้นตัวในเรื่องนี้ ผมเชื่อว่าประเทศไทยมีอนาคต สตง. ก็จะเหนียวน้อยลง ป.ป.ช. ก็จะเหนียวน้อยลง แล้วจะได้ไปทำงานอย่างอื่น ก็ขอฝากอนาคตของประเทศ

ไว้ที่ท่าน ก.ธ.จ. จังหวัดทุกท่านด้วย ผมต้องการกลับไปอำาประโยศสุดท้าย ซึ่งผมกล่าวเป็นประโยคแรกว่า ก.ธ.จ. นั้นมีความสำคัญ และรัฐบาลยังคิดจะเพิ่มงานให้ท่านได้ทำอีกหลายอย่าง เมื่อใดที่มีโครงการของรัฐ ออกมาสู่จังหวัด เช่น เรื่องงบตำบลละ ๕ ล้าน ท่านนายกรัฐมนตรีสั่งใน ครม. เลยว่า ให้ ก.ธ.จ. ไปตรวจสอบ เรื่องนี้ ถ้ามีการทุจริตเกิดขึ้นต้องบอกทางจังหวัดให้ทราบ ถ้าบอกแล้วไม่ยอมทราบให้รายงานไปยังองค์กร ตรวจสอบ เช่น สตง. ให้รายงานส่วนกลางคืนมาที่มหาดไทย ถ้ารัฐบาลยังเฉยไม่ทำอะไร ก็ร้องไปยัง ป.ป.ช. สตง. ต่อไป หน้าที่ของท่านเป็นอย่างนั้น ก็ขอยุติการบรรยายแต่เพียงเท่านี้

ถาม-ตอบ

นายสาวท คำเยาว์ ก.ธ.จ. สงขลา ภาคประชาสังคม : เรียนท่านรองนายกรัฐมนตรี รวมทั้ง ก.ธ.จ. ทุกจังหวัด ในเขตภาคใต้ ท่านที่ปรึกษาที่เคารพทุกท่าน วันนี้รู้สึกมีความปลาบปลื้มที่ท่านรองนายกรัฐมนตรี ได้กลับมาเยี่ยมบ้านของท่านเอง และท่านเป็นห่วงเป็นใยเรื่องงบประมาณ ๕ ล้าน ผมในนาม ก.ธ.จ. สงขลา ก็ได้ปฏิบัติตามที่ท่านบรรยายให้ฟัง ผมนั่งฟังตลอด ท่านบรรยายก็หัวเราะไป สนุกสนาน ไม่เครียด ท่านประธานที่เคารพขออนุญาตเรียนประธานครับ เมื่อสักครู๋ขอย้อนกลับไปที่ท่านว่า ธรรมชาติบาลต้องให้ข้าราชการชอบ ให้ชาวบ้านชอบ แต่สิ่งที่ผมยังสงสัยอยู่ เพราะว่าในอดีต ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๕๑ - ๒๕๕๗ ผมเป็นคณะกรรมการใกล้เคียง หรือที่เรียกว่า “ผู้ประนีประนอม” ประจำจังหวัดนาทวี และมีปัญหาอยู่ ขออนุญาตพูดเรื่องใกล้เคียงสักนิดนึง พอใกล้เคียงนายของคู่อริทั้ง ๒ นั่งอยู่หน้าห้อง แล้วเราเป็นผู้ไกลเกลี่ยเชิญคู่อริเข้าห้อง พอใกล้เคียงเสร็จทั้ง ๒ ฝ่ายตกลงกันได้ พอทั้ง ๒ ฝ่ายตกลงกันได้ ทนายก็เกลียดเราสิครับ เพราะว่าทนายไม่ได้ว่าความตรงนี้หมดสิทธิ เพราะผู้ประนีประนอมเขาไกลเกลี่ยได้หมดแล้ว ท่านครับผมใกล้เคียง ใน ๓ จังหวัดนาทวี ผมได้คนดีศรีนาทวีครับ เพราะผมใกล้เคียงสำเร็จทุกกรณี ทุกคดี ยกเว้นคดีแพ่ง ที่นี่ย้อนกลับมาที่ท่านว่า ขอให้ ก.ธ.จ. เป็นมิตรกับพี่น้องประชาชน เป็นมิตรกับข้าราชการ ผมเป็น ก.ธ.จ. จังหวัดสงขลา ๓ ปี ไม่เคยรู้จักนายอำเภอเลย และไปบอกท่านหัวหน้า สรรค์ดี เรียงเครือ หัวหน้าผม ผู้ตรวจฯ เขต ๘ ก็บอกว่า ผมไม่เคยหานายอำเภอ นายอำเภอก็ไม่เคยหาผม ผมก็แข็งพอสมควร กฎหมายก็รู้ ถ้าไม่รู้ก็ใกล้เคียงไม่ได้ในศาล ได้คนดีศรีนาทวีด้วย ที่นี้พอรับคำสั่งให้ประชุม ซึ่งท่านรองนายกรัฐมนตรี (นายวิษณุฯ) จะมา ผมก็ตั้งใจ ยกมือไหว้พระอย่าให้ไม่สบาย เพื่อจะได้มาเจอท่านวิษณุ เพื่อจะได้มาอธิบายถึงการปฏิบัติหน้าที่ให้ท่านได้ทราบ บางทีหนังสือที่รายงานที่ส่งให้ท่าน กับคณะกรรมการรายงานแตกต่างกัน หนังสือเหล่านี้เขียนให้สวยหรูยังไงก็ได้ แต่พวกผมพูดในคำมั่นไม่ได้ทั้งหมด เมื่อวันศุกร์ผมเข้าไปอำเภอไปขอโครงการหมู่บ้านละ ๕ ล้าน จากปลัดอาวุโส และขอท่าน ท่านก็ครับๆๆ เดียวผมจะจัดให้ ถึงวันเสาร์ช่วงบ่ายก็ให้ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เอามาให้ผม ผมก็เลยเชิญเครือข่ายทั้ง ๒ ท่าน ไปดูโครงการที่ท่านให้งบมาตำบลละ ๕ ล้าน ไปเจอที่ตึกดีศรีครับท่าน ที่ตำบลท่าปลาหมึกปลูกต้นไม้เพื่อพ่อใช้งบประมาณน้อย พอมาอีกตำบลหนึ่ง ถ้าท่านอนุญาตให้ผมใช้เวลาสักนิดนึงก็จะเป็นประโยชน์ต่อพี่น้องทั้ง ๗ จังหวัดครับ

ร.นรม. (นายวิษณุฯ) : ท่านสรุปสักนิดนึงครับ

ก.ธ.จ. : พอไปเอาโครงการที่อำเภอ มีอยู่ตำบลหนึ่ง เหมือนจะหลบหลีกเขียนว่า ซ่อมแซมปรับปรุงโรงเรียน หมู่ที่ ๒ ๗,๕๐๐ และทั้งหมดทั้ง ๘ โครงการ ๗ แสนห้า ถ้าโครงการเป็นสะพานทั้ง ๓ หลัง กว้างยาวเท่ากัน ๗ แสนห้า ผมไม่ว่าอะไร แต่โครงการแต่ละโครงการไม่เหมือนกัน ทำถนนบ้าง ทำโรงเรียนบ้าง แต่ ๗ แสนห้าทั้งหมด และเจออีกตำบลหนึ่งในตำบลนั้นผมไปถามท่านกำนัน ท่านกำนันรู้ว่าไม่มีเงิน ๕ ล้านในตำบลท่าน แต่อบต. เอาไปหมดแล้ว แล้วถามว่าท่านไม่รู้ท่านไม่ได้เซ็นเบิกเลยเหรอ ท่านบอกว่าไม่ได้เซ็นเลย ท่านเป็นเจ้าตำบลละ ๕ ล้านแล้วใครเซ็น แต่ อบต. เอาไปทำโครงการหมด การประปาพัฒนาหมด ดีแล้วที่ท่านไม่ได้เซ็นอะไรสักอย่าง เวลาเค้ามามาตรวจสอบท่านก็ไม่ได้เซ็น อบต. เค้าเซ็นให้ ยังมีปัญหาอยู่อย่างนี้ ที่นี้ถ้าผมในฐานะกรรมการเข้มงวดไปชาวบ้านก็ไม่พอใจ อำเภอร้องเรียนมาก็ไม่พอใจ ที่นี้จะให้ ก.ธ.จ. ปฏิบัติอย่างไร สุดท้ายผมขอให้กฎหมายเกิดครับ กฎหมายที่ท่านว่าเมื่อสักครู๋ ที่ว่าอาของหลวงไปใช้ไม่ว่าเสียปลั๊กไฟ ไม่ว่าเอารถ เอาอะไรของหลวงไปใช้ เอาเปรียบประชาชน ภาษีของพี่น้องประชาชน และอีกอย่างหนึ่งขอให้คณะกรรมการขอให้ที่ปรึกษาฝากด้วย เวลาออกไปดูงาน เวลาออกไปสอดส่อง ขอให้ไม้บัตร์ด้วย ก็ขอฝากท่านไว้พิจารณาด้วยขอบคุณครับ

ท่านรองนายก : เข้าใจว่าที่ฝากไว้ไม่เกิน ๓,๐๐๐ ก็คงรับไว้ได้ เรื่องบัตร์...ผมรู้สึกเวลาไปประชุมที่ไหนจะมีคนเรียกร้องเรื่องฝากทางสำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีพิจารณาด้วยว่าน่าจะออกบัตร์ให้ได้ ส่วนอย่างอื่นเจ้าหน้าที่ก็จะจดไว้แล้ว ท่านปรารถนาว่า มาอยู่นานแล้วไม่เห็นนายอำเภออันนี้ก็เป็นอีกอันนึงนะครับ ฝากท่านผู้ว่าราชการจังหวัดสงขลาด้วยนะครับ

ผู้เข้าร่วม : กราบเรียนท่าน ร.นรม. ท่านผู้ตรวจราชการ ท่านปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี กระผมนายสืบศักดิ์ ประทีปศรีมีกุล สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดสตูลเขต ๓ อำเภอระแงะ ในฐานะรองประธาน ก.ธ.จ. สตูล ท่านประธานครับผมขออนุญาตฝากท่านประธานเพื่อความแข็งแกร่ง และความมั่นคง และความก้าวหน้า ของ ก.ธ.จ. ของทุกจังหวัด ในปีงบประมาณ ๒๕๕๘ นั้น ก.ธ.จ. ได้รับจัดสรรงบประมาณในการทำงาน ๑๐๐,๐๐๐ บาท ปีงบประมาณ ๒๕๕๙ นั้น งบประมาณลดเหลือ ๕๐,๐๐๐ บาท ในปีงบประมาณ ๒๕๖๐ ที่จะคลอດอยู่ในไม่กี่วันข้างหน้านี้ ฝากท่านรองนายกรัฐมนตรี ช่วยเพิ่มงบประมาณให้กับ ก.ธ.จ. ด้วยครับ เหตุเพราะว่า งบประมาณเพียง ๕๐,๐๐๐ บาท นั้น ในการทำงานหรือในการลงสวดส่องเพื่อเพิ่มความเข้มแข็งของ ก.ธ.จ. นั้น น้อยนิดซึ่งทุกคนเสียสละอยู่แล้วแต่ว่าไม่ยากให้ทุกคนนั้นต้องสละในเรื่องของทรัพย์สินซึ่งในสภาพสภาวะเศรษฐกิจทุกวันนี้ท่านก็คงจะเข้าใจ ผมฝากแค่เรื่องงบประมาณเพื่อเพิ่มความเข้มแข็งในการสวดส่องของ ก.ธ.จ. นะครับ เพราะเราเป็นไม้เป็นมือให้กับทางรัฐบาลในการสวดส่องในการทำงาน กราบขอบพระคุณครับ

ท่านรองนายก : รับไว้ได้ ท่านปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีช่วยรับไว้ด้วย

ผู้เข้าร่วม : กราบเรียนท่านรองนายก ท่านปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี และท่านผู้มีเกียรติทุกท่าน ผมเองมีความสนใจในเรื่องของกฎหมายเกี่ยวกับการจัดซื้อจัดจ้าง เพราะว่าตามความเป็นจริงคิดเรื่องนี้มาตลอดในเรื่องของการจัดซื้อจัดจ้าง วันนี้ท่านทราบไหมครับว่า เทศบาลเอง อบต. เอง แค่ทำข้อบัญญัติวันนี้เค้ารู้แล้วนะครับว่าปีหน้าภาคไหนบริษัทไหนจะมาทำนี่เป็นความจริงในท้องถิ่นนะครับ เรื่องเหล่านี้ผมอยากจะถ้าเป็นไปได้ในการจัดซื้อจัดจ้างถ้ามีความจำเป็น ๑. ตั้งชุดเฉพาะกิจในเรื่องเวลาเค้าประกาศไปอยู่ที่ อบต. เทศบาล ๒. เอาเรื่องการจัดซื้อจัดจ้างไปไว้ที่ อบต. หรือ สตง. ให้เค้าซื้อที่นั่นเลย ผมจะดูสิว่ามีใครไปนั่งเฝ้าบ้าง นี่ก็ความจริงสิ่งเหล่านี้ยังมีอยู่มากมายในพื้นที่ ในเทศบาล ใน อบต. ในส่วนของท้องถิ่นเองด้วยครับ ผมอยากฝากท่านรองแค่นี้ครับขอบคุณครับ

ท่านรองนายก : ท่านผู้ว่า สตง. ท่านนั่งฟังอยู่ท่านอยู่ในฐานะที่จะชี้แจงอะไรในตอนบ่ายได้ชัดเจน แต่ในส่วนนี้ท่านฝากผม ผมรับไปดำเนินการตรวจสอบนะครับ ผมขอพูดอะไรสักนิดนึงนะครับ องค์กรที่เค้าตรวจสอบเรื่องจัดซื้อจัดจ้างโดยเฉพาะของท้องถิ่นอ. เค้าก็สอบกันอยู่แล้วละ แต่สังเกตจากการที่มีการตรวจสอบแล้วรายงานมาที่ หน.คสช. จนเราจำเป็นต้องใช้มาตรา ๔๔ สั่งพักงาน เพราะว่า นายก อบจ. อบต. เทศบาล อยู่ ๆ ไปพักงานเค้าไม่ได้ ออกก็ออกเลยแต่เรายังไม่อยากให้ออกเลย เพราะเรายังไม่รู้เค้าผิดจริงไม่จริงก็ต้องพักงาน และกฎหมายก็ไม่เปิดโอกาสให้พนักงานจึงต้องใช้มาตรา ๔๔ สั่งพักงาน วันนี้ได้ออกมาแล้วทั้งหมด ๗ รุ่น พูดถึงรุ่นเหมือนมีการชุมนุมศิษย์เก่า ๗ ฉบับ ๗ รุ่น รวมทั้งหมด ๓๐๐ คน เป็นประเภทผู้บริหารหรือสมาชิกสภาท้องถิ่นส่วนใหญ่ มีบางฉบับบางรุ่นเป็นเรื่องของตำรวจ ตำรวจนี้ ตั้งแต่ พล.ต.ท. ลงมาก็มี แล้วก็พบว่าความผิดส่วนใหญ่เป็นความผิดอันเกิดจากการจัดซื้อจัดจ้าง แล้วทำกันทั้ง ๆ ที่ตั้งใจทำ เห็นเค้าทำก็ทำบ้าง นี่ก็ว่าได้ก็เลยทำ ทั้งนั้นแหละโดนไปแล้วพักงาน และผมดูวิวัฒนาการแล้วน่าจะพักยาวไปจนกระทั่งสุดท้ายจนถึงเวลาเค้าเลือกตั้งกัน รุ่นที่ ๘ มาถึงผมเมื่อวานนี้ ก็คงจะออกประกาศได้ภายในไม่กี่วันข้างหน้า นั่งดูแล้วโลมา ยกจังหวัดเลยนะจะไม่เหลือสักคนในจังหวัดแล้ว แต่นั่นไม่ใช่เรื่องการจัดซื้อจัดจ้างเป็นการเกี่ยวพันกับการทุจริตเรื่องจัดสอบสอบเข้ารับราชการ ข้อหาที่ตั้งไว้ประพตมิชอบ แต่เราบอกว่ายี่ไม่ทุจริต ประพตมิชอบตั้งแต่ออกข้อสอบบอกข้อสอบ เปลี่ยนตัวคนสอบ ให้คะแนนช่วยลุ้นจนกระทั่งเอาจนได้ กรรมการที่เชิญมาออกข้อสอบผู้ทรงคุณวุฒิอยู่ที่อื่นส่วนกลางทั้งนั้น เป็นศาสตราจารย์ไปแล้วก็มี แต่เข้าไปเกี่ยวพันก็เค้าขัดทอดมาถึงผมก็เลยเกิดความรู้สึกสลดใจเหมือนกับว่า นี่ก็สิ่งที่ได้เคยทำกันมาและก็มันไม่ถูกต้องแต่เรายังไม่กล้าบอกว่าเค้าผิดจริงถึงได้แค่พักงาน ถ้าผิดจริงก็ต้องออกและก็ต้องศาลเอาจนกระทั่งติดคุกติดตาราง ขณะนี้พนักงานหยุดงานไว้ให้คนอื่นทำหน้าที่แทนไปก่อนเงินเดือนหยุดไม่จ่าย ที่ผมพูดเรื่องนี้เพราะท่านพูดขึ้นมาก่อนเรื่องการจัดซื้อจัดจ้างเมื่อไหร่ที่กฎหมายจัดซื้อจัดจ้างฉบับใหม่ออก กรุณาทำความเข้าใจให้ดีเพราะมันสลับซับซ้อนมากกว่าที่เคยทำกันมา การจัดซื้อจัดจ้างอย่างเก่าที่เคยทำได้มันจะทำได้ การจัดซื้อจัดจ้างแบบเก่าที่ห้ามทำของใหม่เค้ายอม

ให้ทำมันจะมีอะไรที่ดีและที่ร้าย ผมได้ตกลงกับท่านปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีรู้สึกอาทิตยหน้ามันเราจะจัดสัมมนาทั่วประเทศเอา อบจ. อบต. ทั้งหมดมาสัมมนากันที่กรุงเทพแล้วก็เอา สตง. เอากระทรวงการคลังเอาอะไรต่อมีอะไรมานั่งพูดกันในเรื่องพวกนี้ไม่ได้ทำกับ ก.ธ.จ. นะ เพราะ ก.ธ.จ. ไม่ได้เกี่ยวพันโดยตรงกับการจัดซื้อจัดจ้าง ท่านมีหน้าที่ดูว่าการจัดซื้อจัดจ้างคนอื่นเค้าถูกหรือผิด ท่านไม่ได้เป็นผู้จัดซื้อจัดจ้าง สรุปท่านเป็นเหมือนตำรวจไปจับผิดคนอื่นแต่ท่านจะจับผิดเค้าท่านก็ต้องรู้ เพราะถ้าท่านไม่รู้จะไปจับผิดเค้าได้อย่างไร วันหนึ่งถ้าถึงเวลาอาจต้องกลับมานั่งสัมมนา กับ ก.ธ.จ. เรื่องนี้โดยเฉพาะ “คู่มือการจับผิด” อาจจะต้องมีการพูดกัน

ผู้เข้าร่วม : กราบเรียน พล. ท่านรองนายกรัฐมนตรี (ท่านวิษณุ เครืองาม) กระผมนายสมนึก ขวัญละมั่ง ผมยกประเด็นตัวอย่างของจังหวัดยะลา เรื่องการศึกษาดูงานไปต่างประเทศ นายอำเภอสุรปวิน้อยอย่างร้ายแรง ร้องเรียนตั้งแต่วันที่ ๑๗ ธ.ค. ๕๗ ไปทั้งคณะกรรมการนายกเพราะท่านนายกเสียชีวิตไปแล้ว และตอนนี้ท่านปลัดรักษาการหนักกว่าเจ้าหน้าที่ที่มาจากการเลือกตั้งอีกครับผม หนักกว่านักการเมือง เข้าพักโรงแรมคืนหนึ่ง เบิกละ ๕๐,๐๐๐ รถทัวร์ไป ๓ วัน เบิก ๕ วัน ผมถามว่าอันนี้นั้นเจ้าหน้าที่ของรัฐไหม ไม่ใช่อะไรทั่วไปที่โดนแต่ท้องถิ่นมันไม่ใช่ การบริหารจัดการวันนี้ผมยังไม่ทราบว่าเป็นผู้ที่มีอำนาจใช้มาตรา ๔๔ หรือใช้ลงโทษผู้กระทำความผิด ผมเป็นผู้ติดตามร้องเรียนเพื่อนผมเหมือนกัน ความไม่ปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินใครเป็นผู้ดูแล ผมถามสักนิดกว่าจะปิดสักเรื่องหนึ่งก็ปีแล้วครับท่านลองนึกภาพดู สตง. ผมไป และสำนักนายกรัฐมนตรี ทำเนียบรัฐบาล ผมไป ๒ รอบ แล้วครับท่าน ๓๑ มี.ค. ๕๙ และวันที่ ๒ ก.ย. ๕๙ และขึ้นไปสำนักงาน ป.ป.ช. ส่วนกลางไปเจอท่านชัชชนพ ผดุงการ ท่านเป็นผู้มีบรรทัดฐานในการตรวจสอบสมัยก่อนท่านเคยลงโทษนายปราโมทย์ นะมะภาส นายก อบจ. ยะลา พ้นจากตำแหน่ง และนี่ยกขบวนกันไปงบประมาณ ๓๐๐,๐๐๐ นายกประยุทธ์ จันทร์โอชา ประกาศห้ามศึกษาดูงานต่างประเทศ ถ้าไปต้องขออนุมัติในหลักการตามกฎหมาย แต่นี้ไปกันและพาผู้ใหญ่บ้านไป ผมถามดูสิทธิหน่วยงานหรือจังหวัดใครรับผิดชอบ ผมยังไม่มีคำตอบแทนสักบาทสู่มาค่อนชีวิตฟ้องผู้ว่ากับนายก อบจ. ๕ - ๙ ปี แล้วมารอบนี้ท่าน ป.ป.จ. ผมติดตามเรื่องครับ ท่านรองนายกและเรื่องหนังสือเพิ่งมาเพิ่งได้ดำเนินการ และผมถามค่อยให้พวกนี้เกษียณรีงหรือค่อยให้ข้าราชการเกษียณแล้วไปลงโทษนักการเมืองนั้นมันเป็นเรื่องไม่ถูกต้อง ผมเป็นสมาชิก ๔ ปี เป็นนายก ๔ ปี เหลือตัวกับหัวใจแถมยังโดนคดีอีก นี่ผมถามว่าอย่าไปเหมาใส่ อบต. ทั้งหมด การบริหารจัดการภาพรวมทั้งหมดตรงไหนไม่ได้จาก อบต. นี่คือเหตุผล ทุกองค์กรถามว่าดีทั้งหมดไหมไม่ใช่จะดีทั้งหมด ชั่วทั้งหมดไหมก็ไม่ใช่ทั้งหมด แต่ตรงนี้ผมฝาก พล. ท่านรองนายก หาข้อสรุปเรื่องการศึกษาดูงาน ตัวนี้เอกสารผมจะฝากให้ท่านด้วย เพราะ พล. ท่านนายกประยุทธ์ จันทร์โอชา ถ้าศูนย์ดำรงธรรมไม่ติดตามเรื่องส่งให้ท่าน และอันนี้ผมติดตามเรื่องผมถ่ายเอกสารผมฝากให้ท่านครับ ที่นี้ทุกอย่างผมก็ขอให้ท่านเอาตรงนี้เป็นบรรทัดฐานว่าในฐานะผมไม่มีคำตอบแทนแต่ผมมีจิตใต้สำนึกว่าผมต้องรักษาประเทศชาติกลางคนคอร์รัปชันทุจริต เพราะคนที่ทุจริตไม่ใช่พวกฟ้องของอัลเลาะห์ ผมขอฝากทุกท่านไว้ด้วยนะครับขอบคุณครับ

ท่านรองนายก : ขอขอบคุณมากครับ เรื่องนี้มีการระบุชื่อเสียงเรียงนามที่เกี่ยวข้องอย่างชัดเจน ผมว่าท่านผู้ตรวจเขต ๘ ได้รับเรื่องทั้งหมดนี้ไว้แล้วก็ส่งต่อให้เจ้าหน้าที่รับไปดำเนินการตรวจสอบและช่วยรายงานมาให้ผมทราบด้วย ผมว่า สตง. ก็อาจสนใจเรื่องนี้ด้วยขอให้ สตง. ในเขตช่วยตรวจสอบเรื่องนี้ด้วย ก็เป็นอันว่าก็ได้พูดคุยตอบคำถามกันพอสมควรครับ ก็จะขอยุติแต่เพียงเท่านี้

เมื่อก็มีคนพูดขึ้นมาว่า เนี่ยมาอยู่ตั้งนานเป็น ก.ร.จ. ก็หลายปีนายอำเภอก็ยังไม่ว่า ผมไม่รู้บางทีนายอำเภอ
เค้ารอก่อนพอตั้งทำอะไรก็ย้ายแล้ว ที่มานั่งอยู่เนี่ยผมมองลงไปเห็นผู้ใหญ่หลายท่านก็เลยนึกขึ้นได้ว่าจะ
แนะนำให้ท่านรู้จักสักด้วย เพราะว่าเวทีนี้เป็นเวทีที่มีผู้ใหญ่มามากที่สุดเวทีหนึ่ง ขออนุญาตแนะนำ พล.อ. จรัล
กุลวานิช ท่านเคยเป็นเลขาธิการสภาความมั่นคงแห่งชาติ เคยเป็นรองประธานวุฒิสภา เป็นประธานสมาคม
วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร ทำงานในเรื่องคลังสมองเกษียณไปนานแล้วแต่ไม่อยู่บ้านออกมาทำงานเพื่อ
ประโยชน์ เพื่อจะคิดอะไรดีๆ ระดมความคิดและเสนอกลับไปยังรัฐบาล อีกท่านหนึ่ง เมื่อก็รู้จักแล้วละเอะอีก
ครั้งหนึ่ง ท่านปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี พล.ต.อ. เอก อังสนานนท์ ท่านเคยเป็นรอง ผบ.ตร. และเคยมาอยู่ตรงนี้
หลายปีเกินกว่าครึ่งชีวิตของท่าน อีกท่านหนึ่งก็เป็นคนสำคัญดูหน้าท่านไว้ให้ต๊ะนะครับ ท่านพิศิษฐ์ ลีลาวชิโร
ภาส ผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดิน เป็นองค์กรอิสระเป็นผู้คุมกฎ เป็นบุคคลสำคัญคนหนึ่งของประเทศ และก็ท่าน
รองผู้ว่าราชการจังหวัดสงขลา คนสงขลารู้จักต่างจังหวัดอาจจะไม่รู้จัก และก็มีท่านผู้ตรวจราชการสำนัก
นายกรัฐมนตรี เอาเขตพื้นที่เขต ๘ ก่อน ส่วนเขตอื่นผมจำไม่ได้ช่วยกรุณาเป็นทุกเขตละกัน คนเหล่านี้คือเป็นหู
เป็นตาให้กับรัฐบาลกลาง เป็นสะพานเชื่อมระหว่างราชการส่วนกลางกับภูมิภาค เป็นสะพานเชื่อมระหว่าง
คณะรัฐมนตรีกับจังหวัด เพราะฉะนั้น ท่านมีปัญหาทุกซ່ออันยังไรท่านก็ต้องแจ้งผู้ตรวจในเขตพื้นที่นั้น
กระทรวงแต่ละกระทรวงเค้ามีผู้ตรวจอยู่แล้ว กระทรวงเกษตรเค้าก็มีผู้ตรวจ กระทรวงมหาดไทยก็มีผู้ตรวจ แต่
ว่าผู้ตรวจสำนักนายกนั้น เป็นผู้ตรวจที่รับเรื่องและโยนขึ้นไปถึงนายกรัฐมนตรีโดยไม่ผ่านรัฐมนตรีอื่นใด
เพราะฉะนั้น เป็นตัวแทนรัฐบาลกลาง ขอยุติแต่เพียงเท่านี้ครับ ขอปิดประชุมในรอบเช้า อย่างเพิ่งกลับบ้าน
ลาออกหรืออย่างไรนะครับอยู่ต่อรอบบ่ายครับ ขอบคุณครับ